

TALLINNA ÜLIKOOL
Haapsalu Kolledž
Liiklusohutuse õppekava

Kristi Vahi
ÕPETAJATE HINNANG JA OOTUSED LIIKLUSTEEMADE KÄSITLEMISELE
ESIMESES KOOLIASTMES VIIIE PÄRNU LINNA JA VIIIE PÄRNU MAAKONNA
KOOLI NÄITEL
Diplomitöö

Juhendaja: MA Ene Hiiepuu

Haapsalu 2019

TALLINNA ÜLIKOOL

Haapsalu Kolledž		Õppekava: Liiklusohutus
Töö pealkiri: Õpetajate hinnang ja ootused liiklusteemade käsitlemisele esimeses kooliastmes viie Pärnu linna ja viie Pärnu maakonna kooli näitel		
Teadusvaldkond: liiklusohutus – sotsiaal- ja käitumisteadused		
Uurimuse tasand: Diplomitöö	Kuu ja aasta: Mai 2019	Lehekülgede arv: 41 lk + 1 lisa (1 lk)
Referaat: Liiklusõnnetuste sagedus ei peitu sõidukite rohkuses, vaid eelkõige inimestes. Jätkuvalt on alaealistel suur oht saada liikluses vigastada, kuna nende vanusegrupi aktiivsus jalakäijana on suur. Laste liiklusohutus sõltub oma vanemast või mõnest teisest täiskasvanust, aga ka õpetajatest, kellel on suur roll liiklusalaste teadmiste ja oskuste õpetamisel. Kuna õpetajad mängivad esimeses kooliastmes suurt rolli liiklusteemade õpetamisel, siis keskendun diplomitöös just õpetajatele liiklushariduses. Diplomitöö eesmärk on välja selgitada, milline on Pärnu linna ja maakonna esimese kooliastme õpetajate hinnang liiklusohutust puudutavate teemade käsitlemisele esimeses kooliastmes. Uurimismeetodiks on valitud intervjuu ning valimiks kümne erineva Pärnu linna ja maakonna kooli kolmandate klasside õpetajat. Diplomitöös toon välja, milline on õpetajate arvamus liiklusteemade õpetamisest ja nende ettevalmistus liiklusteemade käsitlemisele. Mis soodustab ja millised on puudused liiklusteemade õpetamisel ning millised on klassiõpetajate ettepanekud efektiivsemaks liiklusteemade käsitlemiseks esimeses kooliastmes. Samuti toon välja omapoolsed ettepanekud õpetajate poolt välja toodud murekohtade lahendamiseks ja ettepanekud efektiivsemaks liiklusõppe läbiviimiseks. Uuringutulemustest selgus, et suurimaks puuduseks liiklusteemade õpetamisel peavad esimese kooliastme õpetajad ajapuudust. Ajapuudus mõjutab õpilastega liiklusteemadesse süvenemist ning samuti uute liiklusteemasid toetavate huvitavate materjalide otsimist. Samuti on maakonna koolidel probleemiks jalgrattaõppe läbiviimine. Koolid ei leia jalgrattaõppe läbiviijat või pole klassiõpetaja selleks piisavalt motiveeritud, kuna jalgrattaõppe on mahukas lisatöö, mida eraldi ei tasustata.		
Võtmesõnad: liikluskasvatus, liiklusohutus, esimene kooliaste		
Säilitamise koht: Tallinna Ülikooli Akadeemilise Raamatukogu repositoorium		
Töö autor: Kristi Vahi		allkiri: /allkirjastatud digitaalselt/
Kaitsmisele lubatud: Juhendaja: MA Ene Hiiepuu		allkiri: /allkirjastatud digitaalselt/

TALLINN UNIVERSITY

Haapsalu College		Curriculum: Traffic Safety
Title: Teachers' Assessment and Expectations of Dealing with Traffic Issues at the First School Level on the Example of Five Pärnu Town and Five Pärnu County Schools		
Science area: Traffic safety: Social and Behavioural Sciences		
Level: Diploma Thesis	Year and month: 2019 May	Number of pages: 41 p. + 1 annex (1p.)
Summary: The frequency of road accidents does not lie in the number of vehicles, but above all in people. There is still a high risk for minors to get injured in traffic, as their age group activity as a pedestrian is high. Children's road safety depends on their parents or another adult, but also on teachers who play a major role in teaching traffic issues. As teachers play a major role in teaching traffic issues at the first school level, the thesis focuses on teachers in traffic education. The aim of the thesis is to find out what is Pärnu town and Pärnu county first school level teachers' assessment of addressing road safety issues at the first school level. Interview method has been chosen as a research method and the interviews have been conducted with a sample of different Pärnu town and Pärnu county schools' third-class teachers. In the thesis, I shall outline the teachers' opinions about the teaching of traffic topics and their preparation for dealing with traffic issues. What promotes and what are the drawbacks of teaching traffic topics and what are the class teachers' proposals for more effective dealing with traffic issues at the first school level. I shall also present my suggestions for resolving the concerns expressed by the teachers and conducting more effective traffic training. My research findings indicate that the main disadvantage of teaching the traffic issues at school is a time constraint for teachers at the first school level. The lack of time has an impact on going more deeply into the subject as well as searching for interesting new materials that support teaching traffic issues. The county schools also have a problem with conducting bicycle training. Schools do not find a bicycle training facilitator, or the class teacher is not motivated enough to do this, because bicycle training is an extra work that is not specifically remunerated.		
Key words: traffic education, road safety, first school level		
Deposition: Repository of the Academic Library of Tallinn University		
Author of the thesis: Kristi Vahi		signature: /signed digitally/
Approved for dissertation: Academic advisor: MA Ene Hiiepuu		signature: /signed digitally/

SISUKORD

SISSEJUHATUS	5
1. TEOREETILINE OSA.....	8
1.1. Liikluskasvatus	8
1.2. Liiklusharidus Põhikooli riiklikus õppekavas.....	10
1.3. Õpetaja roll liikluskasvatuses	13
1.4. Liiklusteemade käsitlemist toetavad õppematerjalid I kooliastmele	15
2. EMPIIRILINE UURIMUS	17
2.1. Meetod	17
2.2. Valim	18
2.3. Intervjuu tulemused	19
2.4. Uurimistulemuste analüüs ja ettepanekud liiklusteemade käsitlemiseks I kooliastmes	33
KOKKUVÕTE	38
ALLIKAD	40

LISA 1. INTERVJUU KÜSIMUSTIK

SISSEJUHATUS

Ei ole olemas riskivaba ühiskonda, sest alati kaasnevad erinevatele tegevustele ohud. Oht on mõistetav ükskõik millise tegurina, mis võib olla erinevate kahjustuste või ka vigastuste põhjustajaks. Riskiks võib nimetada tõenäosust ohtlikus olukorras võimalike tervisekahjustuste või vigastuste tekkimist. Mitte kunagi ei saa riski välistada, olgu selle tõenäosus siis väiksem või suurem. Kindlasti saame aga kõik kaasa aidata õnnetuste juhtumise tõenäosuse vähendamisele. (Sellenberg, 2010, 67.)

Lapsed on uudishimulikud ja innukad ümbritsevaga tutvumisel. Liiklejatena on nad vähe kogunud ning nad võivad sattuda segadusse liikluskeskkonna äkilisest muutumisest. Lapsed veel õpivad aru saama ohust ja kuidas ohuolukorda vältida. Lisaks tähelepanu sagedasele hajumisele ei ole lastel veel täielikult välja arenenud heli- ja suunataju ning liikuva objekti kiiruse ja kauguse tajumise võime. (Kids and traffic, s.a..)

Eriti siis kui lapsed on alles väikesed, on nende turvalisusega seotud probleemid just täiskasvanute kätes. Mida väiksem on laps seda rohkem on tema liiklusohutus sõltuv oma vanemast või mõnest teisest täiskasvanust. (Keskinen, 2014, 17.) Seetõttu on ka tihti lapse liikluskäitumine peegeldus just täiskasvanu liikluskäitumisest. Liiklusõnnetustes jäävad alati kannatavaks pooleks jalgratturid ja jalakäijad, kuna nemad on vähekaitstud liiklejad. Koos lapsega ohutu liiklemise harjutamine ja lapsevanema eeskuju ohutul liiklemisel aitavad lapse teekonda liikluses turvalisemaks muuta. Samas on laste liikluskäitumises oluline roll ka teistel täiskasvanutel, kes oluliselt mõjutavad laste käitumist ja otsuseid liiklemisel. (Liikluskasvatus, s.a..)

On arvatud, et õnnetuste sagenemine kaasneb paratamatult sõidukite rohkusega liikluses. See ei ole nii, sest sõidukite arvu suurenemisega kaasneb võimaluse suurenemine õnnetuste tekkeks, kuid see võimalus pole veel õnnetus. Liiklusõnnetusi on võimalik vältida olenemata sõidukite rohkusest. Saladus ei peitu sõidukite rohkuses, vaid eelkõige just inimestes endis. (Taidre, 1985, 4.)

Esimese kooliastme ealistel lastel on risk jalakäijana liikluses õnnetusse sattuda kaks korda suurem kui vanemaealistel lastel või täiskasvanutel (Liikluskasvatus, s.a.). 2016. aastal oli 100 000 elaniku kohta keskmisena vanusegrupis 7–9aastaste jalakäijate seas kõige rohkem

vigastatuid. 2017. aastal oli vigastatute arv kõige suurem 13–15aastate seas. Jätkuvalt on alaealistel ja vanemaealistel liiklejatel suurim oht saada jalakäijana vigastada. Alaealiste suur oht jalakäijana vigastada saada on tingitud nende vanusegrupi aktiivsusest jalakäijana ning seda võib mõjutada ka liikluse tajumise võime, mis on vähem arenenud. (Maanteeamet & Politsei- ja Piirivalveamet, 2018, 16.) Vanuse kasvades muutub lapse iseseisvus liikluses kui ka roll liiklejana (Liikluskasvatus, s.a.).

Minu arvates on sama oluline roll laste liikluskäitumise kujunemisel võrreldes lapsevanemaga ka lapse õpetajal esimeses kooliastmes. Põhikooli riikliku õppekava kohaselt on esimeses kooliastmes liiklusohutus integreeritud läbivasse teemasse „Tervis ja ohutus“. Olles ise töötanud 9 aastat noorsoopolitseinikuna kogesin, et kõik esimese kooliastme õpetajad ei tunne end liiklusohutuse teema õpetamisel piisavalt asjatundlikuna. Esimesele klassile jagavad üle-eestiliselt noorsoopolitseinikud liiklusaabitsad ning teevad selle juurde ka vähemalt ühe koolitunni pikkuse liiklusloengu, kuid sealt edasi on õpetaja ülesanne koos lastega aabitsaga tööd teha. Olen kuulnud lapsevanematelt erinevat tagasisidet õpetajatest, kes kasutavad usinalt liiklusaabitsat ja ka neist, kes lasevad lastel aabitsad koju viia ning need seisavad seal kasutuna. Samuti sain sarnase kogemuse vesteldes õpetajate ja Maanteeameti töötajatega, kui olin Maanteeametis liiklushariduse praktikal.

Käesoleva diplomitöö eesmärk on välja selgitada, milline on Pärnu linna ja maakonna esimese kooliastme õpetajate hinnang liiklusohutust puudutavate teemade käsitlemisele esimeses kooliastmes. Sellest tulenevalt on koostatud neli uurimisküsimust, milleks on:

- Milline on Pärnu linna ja maakonna esimese kooliastme klassiõpetajate arvamus liiklusteemade õpetamisest ja ettevalmistus liiklusteemade käsitlemisele?
- Mis soodustab Pärnu linna ja maakonna esimese kooliastme klassiõpetajate arvates liiklusteemade õpetamist esimeses kooliastmes?
- Millised on Pärnu linna ja maakonna esimese kooliastme klassiõpetajate hinnangul puudused liiklusteema käsitlemisel?
- Millised on Pärnu linna ja maakonna esimese kooliastme klassiõpetajate ettepanekud efektiivsemaks liiklusteemade käsitlemiseks esimeses kooliastmes?

Eesmärgist tulenevalt olid diplomitöö uurimisülesanneteks:

- anda teoreetiline ülevaade liikluskasvatusest ning õpetaja rollist selles,
- koostada valim ja intervjuu küsimused,
- viia läbi intervjuud,
- transkribeerida intervjuud ning koostada nende põhjal kokkuvõtte ja analüüs,
- teha ettepanekud efektiivsemaks liiklusteemade käsitlemiseks esimeses kooliastmes.

Diplomitöö uurimismeetodiks on valitud intervjuu ning valimiks kümne erineva Pärnu linna ja maakonna kooli kolmandate klasside õpetajat. Viis uuringus osalevat õpetajat töötavad Pärnu linna koolides ja viis Pärnu maakonna koolides.

Käesolev diplomitöö koosneb kahest peatükist. Esimene osa käsitleb töö teoreetilist poolt ning teine empiirilist uurimust. Teoreetiline osa jaguneb omakorda neljaks alapeatükiks, milles käsitletakse liikluskasvatust ning õpetaja rolli selles. Empiiriline osa jaguneb samuti neljaks alapeatükiks, milles kirjeldatakse uurimistöömeetodit ja valimit, antakse ülevaade intervjuu tulemustest ning analüüsitakse tulemusi lähtuvalt uurimisküsimustest. Samuti teeb töö autor omapoolsed ettepanekud uurimistulemustest lähtuvalt liiklusteemade efektiivsemaks käsitlemiseks esimeses kooliastmes. Kogu töö koostamisel on kasutatud 22t allikat.

1. TEOREETILINE OSA

Käesolevas peatükis antakse ülevaade liikluskasvatusest, liiklusharidusest lähtuvalt Põhikooli riiklikust õppekavast, liiklusharidusest lõimituna erinevatesse ainevaldkondadesse, õpetaja rollist liikluskasvatuses ning õpematerjalidest, mis on toetavad liiklusteemade õpetamisel.

1.1. Liikluskasvatus

Liiklusharidus on oluline osa integreeritud lähenemisest liiklusohutusse, kuna see õpetab ja korrigeerib käitumist, mis on selgelt seotud liiklusohutusega. Üleüldine eesmärk liiklusharidusel on vähendada liiklusõnnetuste arvu. Samas otsesest seost liiklusõnnetuste ja haridustegevuse vahel on raske välja tuua, kuna üldist eesmärki mõjutavad peale liiklushariduse ka teised faktorid. (De Dobbeleer & Mütze, 2019, 9.)

Õpetamisel ja teavitamisel põhinevat laste liiklusohutuslaste hoiakute kujundamist, käitumise mõjutamist ja liiklusoskuste arendamist nimetatakse liikluskasvatuseks. Selle eesmärgiks on teineteisega arvestavate liiklejate kujundamine, kellel on harjumused ohutuks liiklemiseks, kes ei käitu takistavalt ega teisi liiklejaid ohustavalt, kelle teadmised ja oskused toetavad tema enda ja teiste liiklejate liikluses toime tulemist ning ohutust erinevates liiklusolukordades. (Laste liikluskasvatuse kord, 2011.)

Hoiakud võivad muutuda meie mõtlemises alates väga tähtsatest kuni vähem tähtsateni ja vastupidi. Samuti alates mõtlemise ja käitumise mitte mõjutamisest tugeva mõjutuseni, mis on aegajalt püsiv ja tõrjuv muutuste suhtes. (Holden, 2014, 14.) Läbi elu minnes korrigeerib inimene pidevalt oma hoiakuid, sest inimene on huvitatud tulemuslikust tegutsemisest ja huvitatud maailmast reaalselt ettekujutust omama. Inimese enda ja ka teiste inimeste käitumise tulemuslikkus, kaasa arvatud ühiskonna tavad, suhtumine ja arvamus on tema põhiliseks tagasiside andjaks. (Ainjärv & Häidkind, 2012.)

Üsna varakult mõistetakse, et meie endi ja võõraste ning reeglite ja keeldude taga on mitmesugused väärtushinnangud. Maailmas on palju erinevaid väärtushoiakuid, ka

vastuolulisi. Kogemus sellest, et õpetajate või ema ja isa seisukohad ei pea paika või et täiskasvanutele kehtivad teised mõõdupuud kui neile, tekitavad lastes ebaturvalise tunde. Kui neist tunnetest rääkida, siis lapsed märkavad ja tajuvad, et nad pole üksi. Samamoodi tunnevad ka teised. (Säre, 2012, 38.)

Üldiselt levinud kasutuses tähendab sõna väärtus midagi sellist, mis on väärt omamist, saavutamist või tegemist. Seetõttu juhivad väärtused meie toimimist, kuna need on meie soovide objektid. Väärtused on inimeste arusaamade, iseloomu ja käitumisviiside aluseks. (Sutrop, 2010, 5.) Väärtused on seotud meie praktiliste kogemustega. Need tuleb muuta võimalikult kogetavateks, et neid õppetegevuse kaudu arendada. Tuleb luua olukordi, mis aitavad väärtuste headuses veenduda ning ka õpetavad iseend ja teisi väärtustama. (Kuurme & Veisson, 2010, 14.)

Liikluskasvatus on igapäevases liiklemises ohutuse väärtustamine, mitte eraldiseisev kasvatus liik. Lapsele kandub suhtumine liiklusesse ja liiklejatesse edasi vanematelt ning teistelt täiskasvanutelt. Märkamatu võetakse seisukohad omaks juba varajases eas. Näiteks võtab laps vanematega koos autos olles üle teiste vajadusi mõistva ja inimlikke vigu aktsepteeriva suhtumise või ka teisi liiklejaid süüdistava hoiaku. Kui täiskasvanud kasutavad autoga sõites alati turvavarustust, olenemata istekohast, siis on selline tegevus ka lapse jaoks normaalne ning ta hakkab seda järgima. (Sellenberg, 2010, 68.)

Liikluskasvatuse seisukohalt õpetatakse lapsi nende arengust lähtuvalt mõistma ja tundma erinevaid ohuallikaid liikluses ning samuti tajuma nende olemust ja mõistma nende võimalikku tekke põhjust. Laste teadmisi ja oskusi, mis toetavad toimetulekut ja ohutust liikluses, arendatakse nii jalakäija, sõitja kui ka juhina. Lastele selgitatakse ja õpetatakse kasutama helkurit, turvavööd, jalgratturikiivrit ja muid selliseid kaitsevahendeid, mis tagavad ja suurendavad tema ohutust. Lisaks kujundatakse laps oskusi ja käitumist ohuolukorras ka siis, kui on vaja abi kutsuda. (Laste liikluskasvatuse kord, 2011.)

Inimese käitumise olulisemaid alusmüüri osi on harjumused. Inimese iseloomujooned kujunevad harjumuste alusel. Uute harjumuste kujundamine on tunduvalt lihtsam, kui muuta vanu. Selliste harjumuste sisendamine, mis kogu elu jooksul oleksid kasulikud, on just kasvatuses esmane ülesanne. Harjumused, mis on otstarbekalt välja kujunenud, võimaldavad meil omandada kiiresti õpitavat ja ka eluks vajalikke oskusi. Kõik väljakujunenud

harjumustega vastuolus olev, on raske. Seetõttu on väga oluline, et kasulikud harjumused kinnistuksid lastele algusest peale. Ka vana India kõnekäänd ütleb: „Külvad teo - lõikad harjumuse, külvad harjumuse – lõikad iseloomu, külvad iseloomu – lõikad saatuse.“ Kogu ühiskond võtab osa lapse mõjutamisest ja kasvatamisest. Kui keegi jääbki veidi sellest kõrvale, siis oma halva eeskujuga teiste kasvatustööd rikkuda on lubamatu. (Kurg, 1977, 12, 21.)

Kõik lapsed peaksid tundma ümbritsevate liiklussituatsioonide iseloomu tänaval ja tavapärasemaid liiklussituatsioone, mis põhjustavad õnnetusi ning oskama neid vältida. Samuti teadma tüüpilisemaid vigu, et neid mitte korrata, mida teised lapsed tänaval teevad ja oskama jälgida ja hinnata liiklussituatsioone. Esimese kooliastme ealine laps on oma arengus aktiivne. Selliseid oskusi, mille abil lapsed liikleksid turvaliselt, tuleb koolis liikluskasvatuse tundides arendada. Kui laps teadmisi turvalisest liiklemisest ei järgi, siis need teadmised teda liikluses ei aita. Laste turvalisus liikluses on meie kõigi ühine asi. Võimalikult riskivaba liikluskäitumine ja teiste liiklejate märkamine ja nendega arvestamine on liikluskasvatuse peamisteks eesmärkideks. (Sellenberg, 1997, 1, 16.)

Ohutuks liiklemiseks valmistavad lapsi ette lapse seaduslik esindaja, lapsevanem koolieelsed lasteasutused, koolid ja muud pädevad asutused (Liiklusseadus, 2010). Oma haldusterritooriumil loob kohaliku omavalitsuse üksus eelarvevahendite olemasolu korral võimalused ning tingimused liikluskasvatusalaseks tegevuseks koolides ja lasteasutustes, et tagada kavandatud liiklusohutusalase selgitus- ja kasvatustöö. Vajaduse ja võimaluse korral osalevad lasteasutustes ja koolides liikluskasvatusalasel teemadel Maanteeamet ning Politsei- ja Piirivalveamet. (Laste liikluskasvatuse kord, 2011.)

1.2. Liiklusharidus Põhikooli riiklikus õppekavas

Liikluskasvatuse õpet ja metoodiliste materjalide väljatöötamist koordineerivad Haridus- ja Teadusministeerium koostöös Maanteeametiga. Kooli kavandatud liikluskasvatusalased tegevused peavad olema välja toodud kooli üldises tööplaanis ning kooli õppekavas. Liikluskasvatuse teemad tulenevad riikliku õppekava läbivast teemast „Tervis ja ohutus”. Liikluskasvatuse aluseks esimeses kooliastmes on Liiklusseadus, põhikooli riiklik õppekava ja põhikooli lihtsustatud riiklik õppekava. Põhikooli esimeses kuni kolmandas kooliastmes

on liikluskasvatuse sisuks jalakäija ja jalgratturi ohutu liiklemine, liikluses toimetulek ja käitumine ning selles lähtutakse eelkõige lapse koduümbruse liikluskeskkonnast. Liikluskasvatuse teemad, mida käsitletakse integreerituna ainetundides, määravad klassi- ja aineõpetajad. Selle juures arvestatakse õpilaste iga ja rolle liikluses. (Laste liikluskasvatuse kord, 2011.)

Põhikooli alusväärtuseks on kujundada väärtushoiakuid ning väärtushinnanguid. Need on aluseks õnnelikule isiklikule elule ja ühiskonna edukaks koostoimimiseks. Põhikooli sihiks on põhiliste väärtushoiakute kujunemise toetamine. On oluline, et õpilane mõistab väärtushinnanguid, mis on tema tegude aluseks ning oma tegude tagajärgi ja tunneb nende eest vastutust. Õpilase vahetu elukeskkonna, kodu ja kooli ühise toimimise tulemusel toimub teadmiste ja praktiliste oskuste ning väärtushinnangute omamine ja arendamine. (Põhikooli riiklik õppekava, 2011.)

Üld- ja valdkonnapädevuste, õppeainete ja ainevaldkondade lõimingu vahendiks on läbivad teemad, mida koolikeskkonna kujundamisel arvestatakse. Läbivad teemad käsitlevad ühiskonnas tähtsustatud valdkondi ning on aineülesed. Need toetavad õpilase võimekust rakendada oma teadmisi erinevates olukordades ning võimaldavad luua ettekujutuse ühiskonna kui terviku arengust. Läbiva teema „Tervis ja ohutus“ kaudu püütakse õpilast kujundada emotsionaalselt, vaimselt, sotsiaalselt ja ka füüsiliselt terveks liikmeks ühiskonnas. Ta on suuteline järgima tervislikku eluviisi ning käituma turvaliselt. (samas.)

Esimeses kooliastmes pannakse rõhku ohutute käitumisviiside kujundamisele. Õpilast suunatakse kujundama liiklusohutut käitumist ja hoiakuid ning samuti harjuma järgima liikluses kehtivaid norme ning kaasliiklejatega arvestama. On oluline, et selles vanuses õpilane mõistaks ohu olemust ning ka selle tekke põhjuseid oma igapäeva elus ning samuti omandaks turvalise ja ohutu käitumise oskused. (samas.)

Nende eesmärkide saavutamist toetavad ka üld- ja valdkonnapädevused. Lõimingu kaudu kujundatakse õppetegevus ja selle tulemused tervikuks. Õpetajad suunavad ja jälgivad üldpädevuste kujunemist omavahelises koostöös ning samuti kool koostöös lapse koduga. (samas.)

Ainevaldkonnas „Keel ja kirjandus“ toetatakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, vastutustundlikuks ja turvalisust väärtustavaks inimeseks teemakohaste tekstide, probleemülesannete ja kirjalike ning suuliste arutluste kaudu. Õppetegevuse kavandamisel ja korraldamisel arendatakse laste teadmisi, oskusi ning hoiakuid. Esimese kooliastme lugemise üheks õpitulemuseks on mõista ja lugeda tingmärke, mille all mõeldakse ka liiklusmärke, õppekirjanduses ja lasteraamatutes ning lastele mõeldud ajakirjanduses. (Põhikooli riiklik õppekava, 2011.)

Ainevaldkonna „Võõrkeeled“ läbivate teemade rakendamise võimaluse teemadeks on näiteks „Mina ja teised“, „Igapäevaelu“ ning „Kodu ja lähiümbrus“. Läbi nende teemade soovitakse lapse kujunemist sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes käitub turvaliselt ning aitab kaasa turvalise keskkonna kujundamisele. Teema „Igapäevaelu“ õppesisuks on lisaks muule ka tee küsimine ja juhatamine ning turvaline liiklemine. (samas.)

Ainevaldkonnas „Matemaatika“ läbiva teema „Tervis ja ohutus“ rakendamise võimalusteks on näiteks liikluskeskkonna, liiklejate ja sõidukite liikumisega seotud tekstiülesanded. Antud ainevaldkonna esimese kooliastme üheks tekstiülesannete õpitulemuseks on see, et õpilane lahendab liiklusohutusülesandeid. (samas.)

Ainevaldkonna „Loodusained“ üheks üldiseks aluseks on elukeskkonnas esinevate probleemide märkamine ja määratlemine ning nende loovalt lahendamise oskus. Samuti aitab loodusainete õpe lapsel mõista tervete eluviiside ja keskkonna seoseid ning arendab ohutusnõuete rakendamise oskust praktiliste tööde kaudu. (samas.)

Ainevaldkonna „Sotsiaalained“ õppesisuks on käitumisreeglid, käitumise mõju ja tagajärjed ning liiklusreeglid. Antud ainevaldkonna esimese kooliastme õpitulemuseks on viisaka käitumise vajalikkuse mõistmine, hädaabi telefoninumbri teadmine ja abi kutsumise oskus, ohtlike kohtade ja olukordade kirjeldamine kooliteel, tänaval käitumise ja ohutu teekonna valimise oskus, oma käitumise tagajärgede kirjeldamine ja hindamine, liiklusreeglite tundmine, mis tagavad tema ohutu liiklemise ning oskab rääkida enda turvalisest käitumisest liikluses. (samas.)

Ainevaldkonnas „Kehaline kasvatus“ esimese kooliastme kolmanda klassi lõpetaja peab teadma ja oskama kirjeldada ohuallikaid kooliteel ning kirjeldada ohutu liikumise ja

liiklemise võimalusi. Antud ainevaldkonna õppesisuks, mis puudutab liiklusteemasid on ohutu liiklemise juhised, käitumisreeglid tänaval liigeldes ning ohutu liiklemine spordipaikadesse ja kooliteel. (Põhikooli riiklik õppekava, 2011.)

1.3. Õpetaja roll liikluskasvatuses

Laste õpetamine on liikluskasvatuse esmatähtis tegevussuund. Inimese tõekspidamised ja käitumisharjumused kujunevad välja just noorelt, mida on hilisemas eas raske muuta. Kõige efektiivsemaks vormiks laste liikluskasvatuse teostamisel on süsteemne ja eesmärgistatud õpetamine. Selle käigus omandab laps teadmised, oskused ja harjumused, mis on vajalikud ohutuks liiklemiseks. (Sellenberg, 2010, 70.)

Eelkõige omab õpetaja just teadmiste ja oskuste õppimisele suurt mõju. Õppimisele aitab kaasa positiivne isiklik suhe, mis on õpetaja ja õpilase vahel ning samuti ka õpetaja enda professionaalne areng ja selgus väljendumisel. Õpilaste tegelikku sooritust mõjutavad ka õpetaja ootused õpilase suhtes. Kui õpetaja ootused õpilasele on positiivsed, siis näib nii ka minevat. Samuti kahjuks ka negatiivsed ootused õpilase tulemustele kipuvad täide minema. Seega on õpetaja usk õpilase positiivsele arengule ja oma õpilasse hindav suhtumine õppimist edendavateks teguriteks, millest lähtuvalt on just õpetaja ise üks tõhusaimaid tegureid õppimise edendamisel. (Keskinen, 2014, 56, 60.)

Õpetaja poolne õpetamine peaks olema suunav, mõjuv ja hoolitsev. Tähtsusega ja sobiva tagasiside pakkumiseks peavad õpetajal endal olema põhjalikud teadmised ja arusaam õpetatavast valdkonnast, et õpilaste edasiminekuks toimiks vastavalt programmile. Õpilase edukaks suunamiseks on oluline tunda õppimise kriteeriume ja eesmärke ning samuti ka seda mida õpilane mõtleb ja arvab. Oluline on ka see, et õpetaja on suuteline looma vastuvõtliku õppekeskkonna, kus ka eksimistel ja vigadel on oma tervitatav koht. (samas, 60)

Harjumused, mis kujunevad lastel tema ümber olevate inimeste tegevusi ja käitumisi matkides, jäävad tihti püsima neil kogu eluks. Tunduvalt kergem on kujundada uusi harjumusi, kui vanu muuta. Liikluseeskirja täitmise aluseks on õiged liiklemisharjumused.

Liiklusõppe- ja kasvatustegevusesse lõimimise korraldamine ja sihipärasus on just kooli ning õpetaja vastutusalas. (Sellenberg, 2010, 68.)

Liikluskeskkonnast tulenevaid seaduspärasusi on vaja tunda selleks, et kooli liiklusõppe tööd hästi kavandada. Sealjuures tuleks arvestada ka laste iga ning liikluskasvatustsiprotsessi kujundamise lähtekohti. Vajalik on analüüsida laste liikluskäitumist ning teada liiklusõppe põhiprintsiipe. (sammas, 68.)

Õpetamisel on oluline roll selles, et meid ümbritseksid liikluses kultuursed inimesed. Kuna õppetöö on pikaajaline protsess, siis selle tulemusi näeme tihtipeale alles mitme aastakümne möödudes. (sammas, 67.)

Liiklusteemade õpetamine ei nõua õpetajalt liikluseeskirjade üksikasjalikku ja täpset tundmist, ega isegi mitte juhiluba. Üsna kauaks piisab õpetaja professionaalsusest, tema enda liikluskogemusest ning puhtast huvist asja vastu. Õpilase huvi ohutu liiklemise vastu aitab tekitada loovuse ja fantaasia abil üha uute võimaluste leidmine. Väga oluline on samaväärselt teiste õpetus- ja kasvatusülesannetega kujundada ka õigeid liiklusharjumusi nii kodus, lasteaias kui koolis. Peale praktiliste eluks vajalike teadmiste ja oskuste on vaja lapsele anda teadmisi ja oskusi ka elu kaitsmiseks ja säilitamiseks. Tuleb õpetada ohtude vältimist meid ümbritsevas keskkonnas. Ennekõike, aga peavad seda oskama inimesed, kes last õpetavad. Näiteks vanemad, lasteaia õpetajad ja õpetajad koolis. (Sellenberg, 1997, 1.)

Õpetajale ei ole võimalik ette näha olukordi, millesse tema õpilased tulevikus sattuda võivad või probleeme, mis lahendamist vajavad. Ei saa anda õpilastele valmis käitumisjuhiseid, aga on võimalik neile õpetada argumenteerimis- ja analüüsimisoskuseid, mida saavad lapsed tulevikus kasutada otsuste langetamiseks ja probleemide lahendamiseks keerulistes olukordades. Õpetaja kätes on ka õpetada lapsele kriitiliselt mõtlemist, näha probleemides võimalusi ning vältida kõige ja kõigi uskumist. Samuti saab aidata lastel alal hoida hämmastumise-, kahtlemise- ja küsimise oskust, mis on lasteaia lastel säilinud, kuid sageli püütakse koolis neid just alla suruda. (Säre, 2012, 43.)

Kuidas peab käituma ja mis on õige, seda ei öelda õpilasele ette. Tuleb pakkuda õpilasele võimalusi moraalses arutlustsiprotsessis osalemiseks. (Pöder, Sutrop & Valk, 2009, 14.) Lastega töötamise tulemuslikkuse eelduseks on järjepidevus. On oluline, et õppetöö toimuks

koolides nii teoreetilises kui ka praktilises vormis. Liiklusteemasid hõlmav õppekava ja selle süsteemne jälgimine, õpetajate ettevalmistus ja oskused ning vastavalt eale huvi tekitavad õppematerjalid on eduka liiklushariduse tagatiseks. (Sellenberg, 2010, 70.)

Korralik käitumine peab kujunema harjumuspäraseks. Kui laps pole teda ümbritsevate inimestega harjunud arvestama ning kui ta ei ole harjunud hästi käituma, siis ka liikluseeskirjade tundmine ei pane teda neid täitma. Õpetades last tänapäevases liikluses toime tulema, on ülimalt oluline talle selgitada ka seda, kui ohtlik on liikluses distsiplineerimatu käitumine. Samas tuleb ka vältida liikluse ees hirmu teket. Lapse julgeolek liikluses sõltub tema distsiplineeritusest, kuidas ta ennast liikluses valitseb ning tähelepanu säilitamisest ja orienteerumisvõimest. (Sellenberg, 1997, 1.)

1.4. Liiklusteemade käsitlemist toetavad õppematerjalid I kooliastmele

Lisaks liikluskasvatuse lõimingule erinevates ainevaldkondades esimeses kooliastmes on loodud erinevaid materjale liiklusteemade toetamiseks.

Liiklusaabits on raamat, mis õpetab last täiskasvanu juhendamisel liikluses õigesti käituma. Teemade jaotus tuleneb liiklusaabitsas lähtuvalt aastaegadest. Teemade juures on välja toodud ülesanded, mis on õpetlikud ja ka kinnistavad õpitut. (Jõul, Saar & Valdna, 2015.) Politsei üheks ennetustegevuseks on liiklusohutustunni läbiviimine esimesele klassile ning neile Maanteeameti poolt välja antud liiklusaabitsate jagamine (Politsei- ja Piirivalveamet, 2018, 22).

Jalgratturi tööraamat on mõeldud ohutult liigelda ja liiklusreegleid mõista soovivale jalgratturile. Raamat on abiks õppimisel ja jalgratturi eksamiks valmistumisel. Jalgratturi tööraamatust leiab seletusi ja infot oluliste reeglite kohta jalgratturile. (Vallimäe, 2018.) Jalgratturijuhi õpetaja peab omama mootorsõiduki juhiluba ning olema vähemalt 21-aastane. Jalgratturi eksamit on õigus vastu võtta põhikoolidel, gümnaasiumitel, Politsei- ja Piirivalveametil, Maanteeametil ning mootorsõidukijuhi koolitamise luba omavad koolitajad. (Liiklusseadus, 2010.) Politsei- ja Piirivalveameti ennetustöö kontseptsiooni kohaselt on politsei poolt läbiviidavate ennetustegevuste nimekirjas kolmandates ja

neljandates klassides jalgrattaõppe läbiviimise toetamine (Politsei- ja Piirivalveamet, 2018, 22).

Interneti leheküljele www.liikluskasvatus.ee koondatakse põnevaid, huvitavaid ja õpetlikke liiklusteemalisi materjale, mis on mõeldud pere kõige pisemale kuni vanimani välja. Samuti on lehel infot ja materjale õpetajale. (Liikluskasvatus, s.a.)

Läbiva teema „Tervis ja ohutus“ ohutuse alateema õpetajaraamatud keskenduvad läbivale teemale „Tervis ja ohutus“, mis jaguneb paljudeks alateemadeks, sh liiklusohutus. Antud õppematerjalid on kavandatud tervikuna ja valminud töörühma koostöona, mis koosnes ohutuse teema ekspertidest. Õpetajaraamatutes on ühe teema raames välja pakutud ülesandeid, mis põhinevad erinevatel meetoditel. Nende ülesannete hulgast saab õpetaja ise valida sobiva õpetamise meetodi, mis on just tema klassile sobilik. Samuti võib õpetaja õppematerjalides toodud õppemeetodeid kohandada sobivaks enda klassile. (Haak, Jaani jt., 2017, 5,7,8.)

Kokkuvõtteks arvan, et õpetajad on esimeses kooliastmes õpilastele olulisteks eeskujudeks liikluse vallas. Loomulikult mängivad liikluskasvatases väga suurt rolli ka lapse vanemad, kuid me ei näe õpilaste kodudesse. Me ei tea, kui palju pööravad lapsevanemad tähelepanu lapse liikluskasvatusele ja ohuolukordadele liikluses. Igal õpilasel on aga vajadus ja õigus heale liikluskasvatusele, mis on aluseks tema turvalisele liiklemisele terve eluaja jooksul. Seetõttu peavad lisaks lapsevanematele suurt tähelepanu ja pühendumust pöörama liiklusteemade õpetamisel, kui lapsed on oma koolitee alguses, just õpetajad esimeses kooliastmes.

2. EMPIIRILINE UURIMUS

Käesoleva diplomitöö eesmärk on välja selgitada, milline on Pärnu linna ja maakonna esimese kooliastme õpetajate hinnang liiklusohutust puudutavate teemade käsitlemisele esimeses kooliastmes. Eesmärgist tulenevalt on koostatud diplomitöö uurimisküsimused:

- Milline on Pärnu linna ja maakonna esimese kooliastme klassiõpetajate arvamus liiklusteemade õpetamisest ja ettevalmistus liiklusteemade käsitlemisele?
- Mis soodustab Pärnu linna ja maakonna esimese kooliastme klassiõpetajate arvates liiklusteemade õpetamist esimeses kooliastmes?
- Millised on Pärnu linna ja maakonna esimese kooliastme klassiõpetajate hinnangul puudused liiklusteema käsitlemisel?
- Millised on Pärnu linna ja maakonna esimese kooliastme klassiõpetajate ettepanekud efektiivsemaks liiklusteemade käsitlemiseks esimeses kooliastmes?

Uurimisküsimustele vastuste saamiseks intervjueerisin kümmet Pärnu linna ja Pärnu maakonna esimese kooliastme kolmandate klasside klassiõpetajat.

2.1. Meetod

Oma diplomitöö andmekogumise meetodiks valisin intervjuu. Metoodika valiku põhjuseks on see, et intervjuu ajal tekib vastajaga vahetu kontakt. Selle eeliseks on vajadusel küsimuste lahti selgitamise võimalus, et kõigil intervjueeritavatel oleks küsimustest ühene arusaam. Lisaks võimaldab intervjuu vestluse vorm lisainformatsiooni tekkimist, mida ei ole küll otseselt küsitud, kuid on teemakohane ja oluline teema käsitlemisel.

Peale valimi moodustamist, mis koosneb kümnest kolmandate klasside klassiõpetajatest, viiest Pärnu linna ja viiest Pärnu maakonna koolist, küsisin intervjueeritavate nõusoleku uurimuses osalemiseks ning leppisin kokku intervjuude ajad ning koha, kus ei oleks kõrvalisi inimesi. Intervjuud viidi läbi ajavahemikul 05.03.2019.a -11.04.2019.a. Küsimusi ei saadetud eelnevalt ette ühelegi intervjueeritavale. Kõik kümme intervjueeritavat nägid ja kuulsid intervjuu küsimusi (Lisa 1) esmakordselt intervjuu läbiviimise ajal. Enne intervjuu läbiviimist küsisin kõigilt osalejalt nõusoleku selle salvestamiseks, millega ka kõik osalejad

nõustused. Salvestus toimus kahe seadmega (mobiiltelefon ja diktofon), millega kindlustasin intervjuu säilimise, juhul kui seadme maht võib täis saada või seade puruneda. Intervjuu üldised andmed, kuupäev ja kestvus, on välja toodud tabelis (Tabel 1). Kõigile intervjuueeritavatele on lubatud, et nemad jäävad diplomitöös anonüümseteks ning uurimustöö tulemustes ei ole võimalik ka koole vastustega seostada, seetõttu kasutan diplomitöös koolide nimede asemel sümboleid I 1, I 2, I 3 jne. Minu poolt läbi viidud intervjuudes oli 16 küsimust, millest kolm olid intervjuueeritavate üldiste andmete kohta. Kõik kümme intervjuud on minu poolt transkribeeritud.

2.2. Valim

Uuringus osales kokku kümme kolmandate klasside klassiõpetajat viiest Pärnu linna ja viiest Pärnu maakonna koolist. Pärnu linna koolideks on: Pärnu Kuninga Tänav Põhikool, Pärnu Raeküla Kool, Pärnu Rääma Põhikool, Pärnu Vanalinna Põhikool ja Pärnu Ülejõe Põhikool. Pärnu maakonna koolideks on: Kihnu Kool, Koonga Kool, Sauga Põhikool, Surju Põhikool ja Varbla Kool. Viis kooli on linnast ja viis maakonnast seetõttu, et tuua võimalusel välja maa- ja linnakoolide erinevusi. Kolmandate klasside õpetajate valiku põhjuseks oli see, et nemad on läbinud vähemalt ühel korral oma õpilastega esimese- ja teise klassi ehk terve esimese kooliastme. Valimi koostamisel kasutasin enda üheksa aasta pikkust noorsoopolitseinikuna töötamise kogemust Pärnumaal, millest viimased aastad olin ka Pärnu linna ja maakonna noorsoopolitseinike koordineerija. Seetõttu olen koostööd teinud kõigi Pärnu linna põhikoolide ja paljude koolidega Pärnu maakonnas, kus on esimene kooliaste. Sellest tulenevalt sai minu valikuks just Pärnu linna ja maakonna koolid, kuna töökogemus näitas vajakajäämisi nende koolide liiklushariduse läbiviimisel esimeses kooliastmes.

Kõikide uuringus osalevate koolidega, kellel on paralleelklassid, võtsin ühendust õppeasutuse juhtkonnaga, et nemad soovitaksid ja valiksid välja minu töösse sobiva klassiõpetaja. Uurimuses osales kümme kolmandate klasside õpetajat, kes olid 26 – 62 aasta vanusevahemikus naisterahvad ning nende tööstaažiks klassiõpetajana 3 – 41 aastat. Intervjuude ning nendes osalejate üldised andmed on välja toodud tabelis (Tabel 1).

Tabel 1. Intervjuu ja intervjuueeritavate üldised andmed

Tähis	Linna-/maakonna kool	Vanus	Staaž	Kuupäev	Intervjuu pikkus
I 1	Maakond	56	35	5. märts	29 min 16 s
I 2	Linn	49	25	6. märts	29 min 08 s
I 3	Linn	54	28	7. märts	22 min 48 s
I 4	Maakond	45	27	11. märts	26 min 21 s
I 5	Linn	53	30	12. märts	17 min 09 s
I 6	Maakond	48	20	17. märts	22 min 26 s
I 7	Maakond	47	24	21. märts	28 min 38 s
I 8	Linn	47	24	28. märts	33 min 18 s
I 9	Linn	26	3	28. märts	19 min 13 s
I 10	Maakond	62	41	11. aprill	20 min 34 s

2.3. Intervjuu tulemused

Intervjuu tulemused on kokku võetud eraldi küsimustena. Iga küsimuse järel tuleb kokkuvõtte kõigi kümne õpetaja vastusest. Küsimuste loetelu algab alates neljandast küsimusest sellepärast, et esimesed kolm küsimust kooli asukoha, õpetaja vanuse ning tööstaaži kohta on kokku võetud käesoleva alapeatüki järgmisse lõiku.

Intervjuu keskmiseks pikkuseks oli 24,7 minutit. Intervjuueeritavate keskmiseks vanuseks oli 48,7 aastat ja tööstaažiks klassiõpetajana 25,7 aastat.

Küsimus nr 4: Miks on teie arvates oluline esimeses kooliastmes käsitleda liiklusohutust?

Klassiõpetajate jaoks on liiklusohutuse käsitlemine esimese kooliastme esimeses klassis oluline juba seetõttu, et lapsed on esimesse klassi tulles alles nii väikesed ning lõviosa neist hakkab alles esimest korda iseseisvalt liiklema. Seetõttu on vajalik, et nende kooli ja kodutee oleks ohutu. Oluline on juhtida laste tähelepanu erinevatele liikluses esinevatele ohtudele ning et laps saaks liiklemisel kodust kooli ning koolist koju vanematest sõltumatuks. Vanematest sõltumatus liiklemisel on oluline ka lapse tervise koha pealt. Kui laps saab ise

kooli ja kodu teega hakkama, siis vanemad sõidutavad teda autoga kooli ja kodu vahet vähem. Selle tulemusel laps liigub rohkem, mis on tema tervisele kasulik. Tuuakse ka välja seda, et väikesed lapsed on püüdlikumad ja vastuvõtlikumad ning võtavad õpetaja õpetusi selles eas paremini kuulda. Sellepärast on juba esimeses klassis lapsel liiklusreegleid õppida tagumine aeg. Õpe peaks algama juba lasteaias, sest kui laps liiklusreegleid ei tunne on ta kohe ohus. Mida varem last õpetama hakata, siis seda kiiremini ja kergemalt tuleb teadmine ja mõistmine kuidas liikluses käituda.

I 4: *„Esiteks lapsed õpivad käima iseseisvalt koolis. Ja ei tule enam ega lähe lapsevanemaga koos ära. Ja mida varem seda parem. Teiseks väikesed lapsed on püüdlikumad. Nad kuulavad õpetaja õpetusi ja täidavad neid, liikluseeskirju. Nad on püüdlikumad.“*

I 5: *„Et ta saaks vanemast sõltumatuks ja jääks tänaval terveks.“*

I 6: *„Sellepärast, et laps läheb liiklusesse ja kui ta reegleid ei tunne on ta kohe ohus. Selles vanuses on see juba minu meelest tagumine aeg.“*

I 7: *„Mida varem lapsele õpetama hakkad seda kiiremini ja kergemini tuleb arusaamine ja teadmine kuidas liikluses käituda.“*

Küsimus nr 5: Kuidas hindate enda teadmisi ja oskusi liiklusalaste teemade õpetamisel skaalal 1 – 5 (1- puudulikud, 2 - nõrgad, 3 – keskpärased, 4 – head, 5 – väga head)?

Kõige rohkem intervjuueritavatest, viis vastajat, hindasid oma teadmisi ja oskusi liiklusalaste teemade õpetamisel heaks ehk hindele neli (Joonis 1). Kõikide vastanute üheks põhjenduseks oli see, et nad omavad juhilube ning osalevad liikluses autojuhina. Sõiduki juhtimine aitab märgata probleeme liikluses autojuhi vaatenurgast, mida on hea lastele liiklusteemade õpetamisel näiteks tuua. Näitena toodi välja see, et helkuriga laps on paremini autojuhile märgatav kui helkurita laps. Samuti kuna liikluses toimub aeg ajalt muudatusi, siis peetakse oluliseks end sellega kursis hoida. Autojuhilube omandades on olnud kindel vajadus liiklusreeglid selgeks õppida.

I 2: *„Ma arvan, et head. Ma olen ise ka autojuht ja näen seda poolt ka mis vigu lapsed teevad, et kui ise oled autoroolis. Liikluseeskirjad on selged.“*

I 3: „*Sest kuna ma ise olen igapäevane autoga liikleja onju, siis ja lastega ma liiklen jala, siis ma näen nii jalakäija probleeme kui ka autojuhi niisuguseid vigu, jalakäijad teevad. Et neid ma alati toon lastele näiteks.*“

Neli intervjuueeritavat hindasid oma teadmisi ja oskusi liiklusalaste teemade õpetamisel keskpäraseks ehk hindele kolm. Põhjendusi toodi välja erinevaid. Üks vastaja andis hinde kolm juba sellepärast, et tal puuduvad autojuhi load ning seetõttu ei näe ta liiklust autojuhina. Samuti pole pidanud ta sellest tulenevalt ka otseselt liiklusreegleid õppima. Samas on ta aga mõne liiklusalase koolituse saanud. Teine õpetaja, aga omab küll autojuhilube kuid ta pole ammu autoroolis olnud, isikliku sõiduki puudumise tõttu. Peamiselt liikleb ta jalgsi. Toodi välja ka seda, et autojuhiload on olemas, kuid sõidetakse peamiselt maapiirkonnas ja linnaliiklusesse satutakse harva. Kuna maapiirkond on väga vaikne ja hõreda liiklusega, siis ootamatuid olukordi praktiliselt ei teki. Tunti end ebakindlalt ka seetõttu, et liikluses osaletakse küll autoga, kuid on tekkinud mitmeid olukordi, kus ise kohe õiget lahendust pole leidnud.

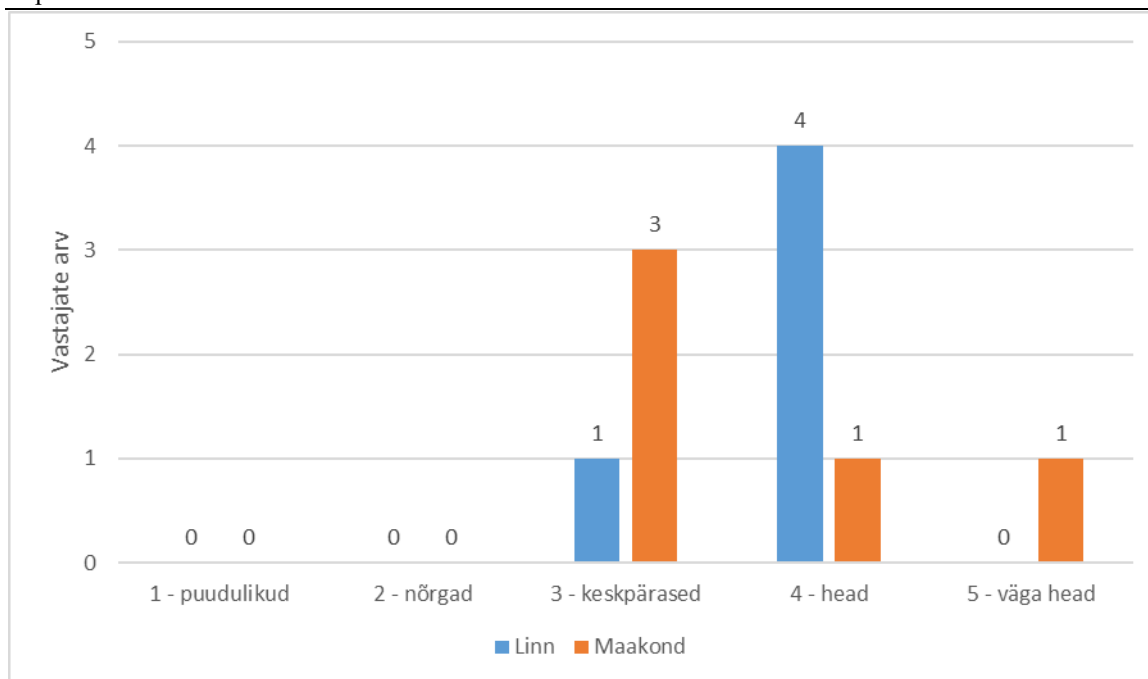
I 1: „*Keskpärased sellepärast, et minul ei ole endal autojuhilube.*“

I 2: „*Võib olla seepärast, et elad maal ja liiklusolukorrad, millega puutub igapäevaselt kokku linna inimene või suurlinna inimene, et meil on need asjad ikka täiesti erinevad.*“

I 3: „*Ma olen põhiliselt jalakäija ikkagi, autoga nagu väga ei sõida.*“

Vaid üks intervjuueeritav hindas oma liiklusalaseid teadmisi ja oskusi õpetamisel väga headeks ehk hindele viis. Põhjenduseks toob välja selle, et ta liikleb igapäevaselt autoga ning senini ei ole ta liiklusalastes küsimustes hätta jäänud.

I 4: „*Ma ei tea, ma võib olla olen optimist enda suhtes, aga ma arvan, et viis, kuna ma olen iga päev autoroolis ja sõidan autoga. Et ma arvan viis. Ma ei ole jäänud jänni nende teemadega.*“

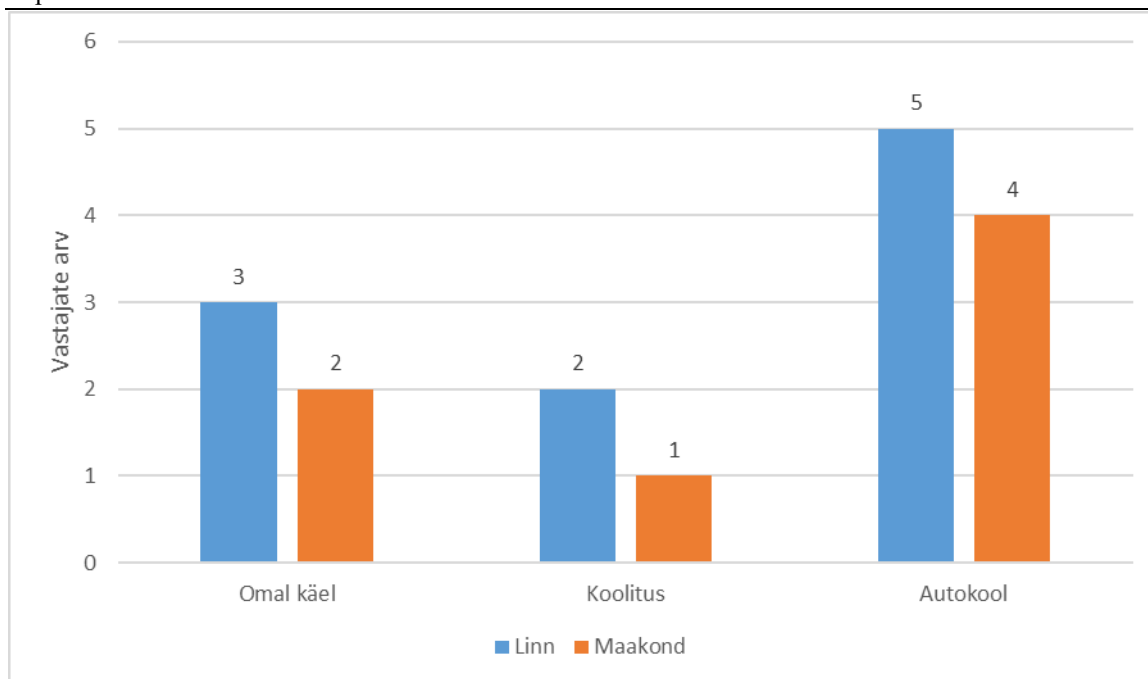
Joonis 1. Õpetajate hinnang enda teadmistele ja oskustele liiklusalaste teemade õpetamisel

Küsimus nr 6: Milline on teie enda ettevalmistus liiklusalaste teemade läbiviimisel esimeses kooliastmes (nt osalenud koolitustel, omal käel õppinud, läbinud autokooli jms)?

Kõik intervjuueeritavad kasutasid vastamisel intervjuueerija poolt välja toodud näiteid (Joonis 2). Intervjuueeritavatest vaid kaks tõid välja kõik kolm varianti, et nende enda ettevalmistus liiklusalaste teemade õpetamisel põhineb koolitusel õpetajale, omal käel õppimisel ning autokooli läbimisel. Kõik õpetajad on osalenud liiklusalasel koolitusel koos lastega, kuid ainult kolm õpetajat kümnest on osalenud liiklusalasel koolitusel, mis on spetsiaalselt mõeldud õpetajatele. Kümnest õpetajast üheksa on toonud välja autokooli ning üheksast õpetajast viis on märkinud autokooli läbimise ainsaks ettevalmistuseks liiklusalaste teemade läbiviimisele esimeses kooliastmes. Viis intervjuueeritavat tõid välja, et nad on ka omal käel õppinud, kuid sellele lisandus ka koolitus ja/või autokool.

I 10: „Mhm, aga ütleme noh ka selle alased koolitused, ka kõrvalt kuulanud kui spetsialistid tulevad kooli. Politsei näiteks tuleb tundi, siis ma ka ju kuulan kõrvalt.“

I 8: „Meil oli siin üks koolitus hiljuti, liiklusalane. Kool organiseeris. Õpetajatele liiklusalane koolitus.“

Joonis 2. Õpetajate enda ettevalmistus liiklusalaste teemade läbiviimisele

Küsimus nr 7: Kas õpetate liiklusalaseid teemasid meelsasti?

Seitse intervjueeritavat õpetajat vastasid, et nad õpetavad liiklusalaseid teemasid meelsasti. Liiklusteema õpetamist peetakse oluliselt vajalikuks ning väga sobilikuks seda, et see on põimitud erinevatesse ainetesse. Ühe õpetaja arvates tuleb liiklusteemade õpetamise vajalikkus juba sellest, et autostumine suureneb ja sellega seonduvalt kasvavad ka probleemid liikluses. Mitmed õpetajad tõid välja, et see on neile meelis tegevus juba seetõttu, et lastele see teema väga meeldib. Liiklusalane teema huvitab lapsi ning nad saavad rääkida oma enda kogemustest liikluses. Samuti on põhjenduseks toodud see, et tuntakse end liiklusteemade õpetamisel kindlalt.

I 9: „Et siis nagu meelsasti tegelikult. Et lastel on hästi huvitav rääkida oma kogemusi. Vastumeelne kindlasti ei ole.“

I 4: „Lastele ka meeldib ja väga kihvt on anda seda.“

I 8: „Jaa, ma väga hea meelega. Ma näen üha rohkem selle kasvava autostumise kõrval koguaeg neid probleeme, mis sellega kaasnevad.“

Kolm õpetajat vastasid, et liiklusteemade õpetamine neile päris meelistegevus ei ole kuid otseselt vastumeelne samuti mitte. Põhjuseks toodi välja ajapuudus, et liiklusteemade

õpetamiseks leidub teiste tundide ja muu kohustusliku arvelt vähe aega. Samas peetakse seda vajalikuks teemaks ning seetõttu ei ole see ka päris vastumeelne. Üks õpetajatest tõi välja selle, et ta annaks liikluse teema õpetada spetsialistile, kes on sellele alale spetsialiseerunud, kuna ta tunneb, et ei ole selleks ise piisavalt pädev. On arvamus, et ei osata tähelepanu pöörata liikluses esinevatele muustritele ning leida ja rõhutada olulisemat laste jaoks.

I 6: *„Eriti kevadel kui on igasugused võistlused ja olümpiaadid ja nii palju ainetunde jääb ära, seda enam see koormus või maht on nii suur, et jääb aega napiks.“*

I 7: *„Tegelikult kui ausalt vastata, siis ma annaks seda tegelikult õpetada spetsialistil. Kas ta on siis liikluspolitseinik või kes iganes, aga ta on spetsialiseerunud sellele. Ma ütleks, et see inimene on pädevam kui mina õpetajana.“*

Küsimus nr 8: Kui palju aega kulutate liiklusõppele? Kas see on teie arvates piisav?

Otseselt aega, kui palju liiklusõppele kulub, õpetajad välja tuua ei osanud. Toodi välja aga see, kas aeg mida liiklusõppele kulutatakse on õpetajate arvates piisav või mitte. Neli õpetajat kümnest hindasid, et nende poolt liiklusõppele kulutatud aeg pole piisav. Kaks õpetajat arvasid, et esimeses klassis liiklusõppele kulutatud aeg on piisav, kuid teises ja kolmandas klassis mitte. Kolm õpetajat hindasid esimeses kooliastmes liiklusõppele kasutatavat aega täiesti piisavaks. Sellele küsimusele ei osanud, aga vastata üks õpetaja. Ta ei tea kui palju on piisav, sest enda arvates on ta küllalt oma õpilastele liiklusalast selgitustööd teinud, kuid käesoleval õppeaastal on ikkagi kaks tema klassi õpilast sattunud liiklusõnnetusse.

I 8: *„Ma arvan, et meie koolis on sellega hästi. Mina olen sellega praegu rahul.“*

I 10: *„Ei palju kindlasti pole, aga ma arva, et teda on täitsa piisavalt, rohkem ei, sest noh, lapsed tegelikult ikka oskavad ja teavad. Vahel lihtsalt on vaja meelde tuletada, aga ma arvan, et see on piisav.“*

I 3: *„Et ma ei oska seda kunagi piisavalt, et mis see piisav siis oleks? Et oma arvates ma teen ju, no ikka oma klassi näitel, et oma arvates ma olin teinud väga piisavalt selgitustööd, et kuidas käituda. Tulemus oli see, et kaks last oli...“*

Asjaolu, miks on õpetajate arvates liiklusõppele kulutatud aeg ebapiisav, põhjendati erinevalt. Mida rohkem liiklusalast õpet on seda parem, eriti linnalastel, kuna nemad on rohkem suures liikluses. Kuna ainekavad on väga mahukad, siis ei ole suudetud võtta ühtegi tervet tundi liiklusele. Enamjaolt tuleb liiklusõpe teiste tundide arvelt. Esimeses kooliastmes on küll liiklusteema erinevatesse õpeainetesse sisse lõimitud, aga seda võiks olla rohkem. Eriti heaks peetakse seda, kui liiklusõpe oleks regulaarne, näiteks vähemalt korra kuus. Toodi välja ka see, et esimeses kooliastmes kasutatakse lisaks põimitud materjalile liiklusaabitsat ja kolmandas klassis on lisaks jalgratta õpe, kuid teine klass tugineb ainult lõimitud materjalile. Puudub süsteemsus, kuna teisele klassile jääb lõimitud materjalidest väheseks.

I 5: „Klassiti on see kindlasti erinev. Esimeses klassis on kindlasti rohkem sellele tähelepanu pööramist, aga läbiva teemana ikkagi kõikides klassides.“

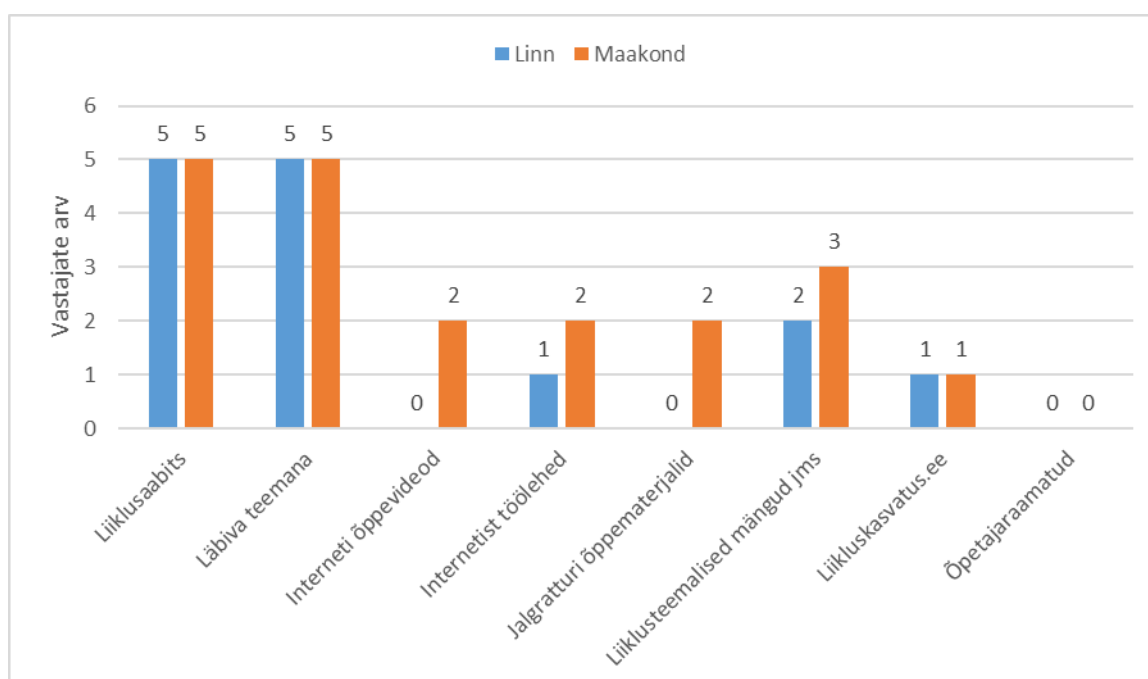
I 7: „Aus vastus on tegelikult selline, tegelikult me ei ole ühtegi tundi otsast lõpuni läbi viinud, mis oleks puhtalt liiklustund.“

I 6: „Tegelikult ei ole. See peaks olema nii, et esimeses klassis alustad liiklusõpet ja koguaeg teed, teed ja kolmandas teed selle jalgrattaeksami. Aga praegu on selleks ajaks see algus meelest läinud. Ma pean tegema selle kõik ikkagi intensiivselt läbi tegema uuesti.“

Küsimus nr 9: Palun nimetage õppematerjale mida põhiliselt kasutate liiklusteemade õpetamisel.

Intervjueeritavad õpetajad tõid välja erinevaid õppematerjale, mida nad kasutavad liiklusteemade õpetamisel (Joonis 3). Kõik õpetajad kasutavad liiklusteemalisi materjale, mis on erinevatesse aineõpikutesse toodud sisse läbiva teemana. Samuti kasutavad kõik õpetajad esimesele klassile mõeldud liiklusaabitsat. Liiklusaabitsa toob kooli esimeste klasside õpilastele noorsoopolitseinik ning sellega kaasneb alati ka vähemalt 45 minutiline liiklusloeng. Lisaks kasutavad mõned õpetajad internetis saadaval olevaid liiklusteemalisi videoid ja töölehti ning koolis olemasolevaid liiklusmärke ja liiklusemärgi. Kaks õpetajat kasutavad ka jalgratturi tööraamatut ja liiklusteste, kuna nad viivad kolmandas klassis õpilastele ise läbi jalgrattaõpet jalgratturi juhilubade saamiseks.

Mitte ükski õpetaja ei toonud välja kasutatavate materjalidena internetilehekülge www.liikluskasvatus.ee ega Läbiva teema „Tervis ja ohutus“ ohutuse alateema õpetajaraamatuid. Sellest tulenevalt küsis intervjuerija ise kõigilt õpetajatelt nimetatud materjalide kohta. Selgus, et vaid kümnest õpetajast kaks on kasutanud liikluskasvatuse internetilehekülge ning kolm õpetajat on kuulnud sellest leheküljest, kuid pole seda kasutanud. Märkimisväärsem on aga see, et kümnest õpetajast mitte ükski õpetaja ei ole kursis ohutusraamatutega, mis on mõeldud just õpetajatele.

Joonis 3. Põhiliselt kasutatavad õppematerjalid

Küsimus nr 10: Kas teie arvates on olemas liiklushariduse kohta piisavalt õppematerjale saadaval?

Kõik õpetajad vastasid, et liiklushariduse kohta on õppematerjale piisavalt saadaval. Tuli välja see, et lisamaterjale tihti ei otsita. Põhjendatakse seda sellega, et neid valdab teadmatus, millistest kohtadest lisamaterjale saada või siis jääb lisamaterjalide otsimine ajapuuduse taha. Kuid kui on vajadust lisamaterjali järg, siis on seda nende arvates piisavalt, sest see on õpetajate sõnul ainult otsimise vaev.

I 9: „Ilmselt on, aga õpetajana ma ei ole nagu otsinud.“

I 10: „*No ma arvan küll. Kindlasti on see, et kui inimene ainult teab kust teda võib kätte õigesti saada.*“

I 6: „*Jah! Aga võib olla ongi see, et info kokku jookseks, et kust sa mida saad.*“

I 8: „*Jaa ma arvan küll, kes ikka tahab, see saab kätte.*“

Küsimus nr 11: Kas, keda ja kui suurel määral kasutate koostööpartnerina liiklusteemade õpetamisel esimeses kooliastmes (k.a. projektid ja kampaaniad)?

Kõik intervjueeritavad tõid koostööpartneritena välja noorsoopolitseiniku, kes teeb esimestele klassidele esimese liiklusloengu ning jagab liiklusaabitsad. Ainult ühele koolile intervjueeritavatest, teeb noorsoopolitseinik liiklusalase loengu kooliaasta alguses ka teisele ja kolmandale klassile. See on saanud koolile traditsiooniks tänu aktiivsele huvijuhile. Õpetajad on, aga arvamusel, et politseinik võiks ka teistes klassides käija, kuna politseiniku loeng on nende arvates õpilastele mõjusam kui nende oma igapäevase õpetaja poolt antud loeng. Õpilased kuulavad politseiniku tähelepanelikumalt ja tema toodud näited tunduvad tõesemate ja usutavamatenä.

I 9: „*Ongi see, et on palju mõjusam kui keegi võõras inimene tuleb räägib. Eriti kui tuleb politseinik räägib ja toob mingeid elulisi näiteid, et näed, et sellised õnnetused on juhtunud, et kui laps käitub liikluses nii ja naa onju.*“

I 8: „*Ja politseinik juba ise kuidagi kehtestab õpilast ja paneb neid paremini kuulama.*“

I 6: „*Noorsoopolitseinik toob esimesele klassile liiklusaabitsad ja peab esimese loengu. Rohkem nagu midagi polegi. Teeme jalgrattaeksami ise.*“

Viis kooli tõid koostööpartnerina välja Aide Autokooli, kes on võtnud kolmandate klasside jalgrattaõppe enda kanda, mis on õpetajatele suureks kergenduseks, kuna see lihtsustab palju nende tööd. Tähelepanuväärne on see, et need kõik viis kooli on Pärnu linna koolid. Maakonnakoolid Aide Autokooliga koostööd ei tee. Viiest maakonnakoolist kahes, ei toimu kolmandatele klassidele jalgrattaõpet üldse, kuid nad tunnevad sellest puudus. Nad ei ole leidnud inimest, kes selle enda kanda võtaks. Samuti toovad nad mõlemad välja ajapuuduse. Ülejäänud kolmes koolis on küll jalgrattaõpe, kuid selle nad viivad läbi iseseisvalt, aga nad peavad seda õpetajale lisa koormuseks ning seda ei tasustata.

I 4: „*Minu jaoks on ju imelik, et ma olen ju õpetaja, kuidas ma liikluseksamit vastu võtan ja ma ei ole saanud sellel alal mingit koolitust.*“

I 5: „*Aide Autokool ja see on väga hea, sest on spetsiaalne õpetaja, kes on tõesti professionaalne.*“

I 3: „*Ja nüüd on Aide Autokool võtnud selle koolitamise enda kanda. Et me enam õpetajatena ei tee seda. Et nad ka ise ette valmistavad, ise viivad eksamile.*“

Samuti nimetati koostööpartneriks Maanteeametit, kuna selle asutuse kaudu saab tellida jalgratturiõppe materjale. Muid koostöövaldkondi Maanteeameti kohta välja ei toodud.

Küsimus nr 12: Mis on teie arvates takistavaks teguriks klassiõpetajatel esimeses kooliastmes liiklusõppe läbiviimisel (nt ajapuudus, pole vajalikke teadmisi, pole vajalikke materjale jms)?

Kaheksa õpetajat tõid takistava tegurina liiklusõppe läbiviimisel esimeses kooliastmes välja aja puuduse. Õppeprogramm on väga mahukas ning õpetajatel on keeruline leida juba õpikusse sisse põimitud liiklusmaterjalidele aega lisaks ning raskendavaks asjaoluks peetakse ka liitklasside süsteemi. Samuti toodi takistava tegurina välja materjalide puudus, kuid selle võib pigem liigitada ka aja puuduse alla. Tegelikult on saadaval piisavalt liiklusõppe alaseid materjale, kuid õpetajad ei leia nende otsimiseks aega. Lihtsam on käsitleda ainult seda materjali, mis on õpikutes juba olemas. Üks õpetaja tõi välja teadmiste puuduse, ta arvab, et kui õpetajal pole piisavalt teadmisi antud teema kohta, siis ta läheb sellest teemast lihtsamalt üle ning ei kuluta piisavalt aega. Pärnu linna kooli üks intervjuueeritavatest õpetajatest oli veendumusel, et takistavaid tegureid polegi. Kui kellegi jaoks midagi on, siis on see pigem seotud antud isikuga.

I 1: „*Et kui leiaks seda vaba aega, et kui õpetajal ja lastel on see vaba aeg, aga seda on nii raske leida ja just ka see liitklassi süsteem. Et kui esimene on vaba siis õpetaja annab kolmandale tundi.*“

I 2: „*Kindlasti on see, et kogu aeg on see ajapuudus. See on see kõige kõigem. Materjali ju leiab. Ja praegugi ütlesite, ei ole ju probleem neid väljaprintida. Aga see kõik on jäetud klassiõpetajale nagu enda suva järgi.*“

I 4: „*Ma mõtlen pigem seda, et õpetajatel on pigem selline suhtumine, et ma annan ära selle teema, mis mul tunnis on ja lisaks ma neid asju ei vaata.*“

I 5: „*Ma arvan, et tegelikult kui siis ainult ajapuudus, aga noh see liiklus on ikkagi selline asi, mille jaoks iga klassiõpetaja, kes oma lastest lugu peab ikka leiab aega.*“

I 3: „*Aga mina ütlen, et ega takistust ei olegi, et tegelikult, ma ise enda põhjal ütlen... Võibolla on isikus kinni jah.*“

Küsimus nr 13: Mis on teie arvates soodustavaks ja abistavaks teguriks liiklusõppe läbiviimisel?

Intervjueeritavad õpetajad tõid välja kahte erinevat liiki soodustavaid tegureid: mis on juba olemas ja mis võiks olla. Olemas olevatest soodustavatest ja abistavatest teguritest toodi välja mitmeid tegureid. Linna koolidele on hea tugi Aide Autokoolist jalgrattaõppe läbiviimisel. Ühele koolile on soodustavaks teguriks ülekooliline traditsioon, et õppeaasta alguses saavad kõik klassid liiklusalase loengu noorsoopolitseiniku poolt. Paaril korral toodi välja see, et soodustavaks teguriks on juba see, et liiklus ja ka liiklusõnnetused on meie igapäeva eluga nii tihedalt seotud, et see juba soodustab liiklusreeglite üha uuesti ja uuesti üle kordamise. Samuti on õpetajate arvates abistavaks materjalide kättesaadavus ja liiklusaabits ning asfaldile joonistatud liiklusrada.

I 2: „*No paha öelda, aga kõiksugused õnnetud juhtumid. Siin on olnud meie oma lastega, kas õdede või vendadega või vanematega mingisuguseid õnnetusi.*“

I 3: „*No kindlasti on see liiklusaabits. Minule meeldib, et see on esimeses klassis, saab kõik need reeglid kohe alguses meelde tuletada.*“

I 5: „*Ja ikkagi siuke ülekooliline traditsioon on ka just nende loengute näol. Et kool ise ka väärtustab seda teemat.*“

I 8: „*Ja alati on seegi soodustav, et meil on alati Aide Autokool kõrval, lastel on huvi olemas, vanematel on mugav, meie koolil on vedanud.*“

Toodi välja ka arvamus, mis võiks olla soodustava ja abistava tegurina. Liiklusalane koolitus õpetajatele, mis oleks esmalt julgustav õpetajatele, kes ei tunne end liiklushariduse vallas kindlalt. Võiks olla valmis tehtud vastavalt eale õppekomplektid. Töövihikutes võiks olla rohkem praktilist laadi lahendatavaid ülesandeid. Motiveerivaks oleks kui jalgrattaõppe läbiviimine oleks tasustatav, kuna see on klassiõpetajale mahukas lisakoormus. Mitmel korral toodi välja ka liiklusharidusalane lisatund. See tagaks selle, et õpetajal ei oleks valikuvarianti liiklushariduse läbiviimisel. See annaks vähem vabadust antud teemast n-ö

üle libiseda ning kohustab ka vajalikke materjale uurima ja hankima. Kui lisatundi ei ole siis alternatiivina pakuti välja seda, et sel juhul võiks liiklusteemasid olla erinevatesse aineõpikutesse sisse põimituna rohkem.

I 4: „*Ma arvan, et ikkagi see koolitus. Ma arvan, et see julgustaks ka neid, kes natuke kahtlevad või võib olla tõesti ei teagi neid kohti mida vaadata. Ma arvan, et motiveeriv oleks ka tasu saamine jalgrattaõppe läbiviimise eest, sest see on mahukas töö.*“

I 7: „*Mina ütleks, et kui oleks vastavalt eale valmis tehtud õppekomplekt ja võib olla näha ette kohustuslikus korras kas või üks tund nädalas liiklusõpet. See lõimingu lugu on ikkagi siuke, et kes teeb kes ei tee. Kes on sellest rohkem huvitatud, kes vähem.*“

Küsimus nr 14: Milline on teie arvates linna koolide eelis liiklusteemade õpetamisel maakonna koolide ees?

Sellele küsimusele vastates olid vastajad kõige rohkem ühisel meelel. Linna koolide lapsed omandavad liiklusalaseid teadmisi kiiremini, kuna linna lapsed osalevad linna liikluses pea igapäevaselt. Seda soodustab ka veel see, et nad oskavad seetõttu tunnis õpitule paremini igapäevase liiklusega seoseid luua ning koolipäeva lõppedes lähevad nad n-õ otse praktikasse. Igapäevase praktilise kogemuse tõttu on ka teadmiste kinnistumine soodustatud. Linnalapsed satuvad rohkem erinevatesse liiklussituatsioonidesse, mida maalapsed näevad vaid pildilt, mille tõttu saavad nad liigeldes rohkem kogemusi. Maakoolide lastega on õppekäikude tegemine liikluses raskendatud, kuna paljudes maapiirkondades puuduvad näiteks foorid, ülekäigurajad ja ka liiklusmärgid, mis on linnas sagedaselt näha. Eeltoodut kokku võttes tuleb linnalapsel reaalsustaju ja iseseisvus liikluses kiiremini. Üks maakooli õpetaja tõi välja selle, et tema tunneb suuremat vastutust nende piirkonna liiklushõreduse tõttu, sest maa lapsed vajavad igapäevase praktika puuduse tõttu suuremat ettevalmistust. Samas vastupidiselt toodi välja see, et liikluse vähesuse tõttu on maapiirkonna lastel algus liikluses iseseisvumisega veidi leebem.

I 1: „*Ee võib olla see ongi, et saab teha väljas neid õppekäike nendes rasketes liiklussituatsioonides. Et kuidas ja kus, sest meil on ainult maantee ja kooli parkimisplats.*“

I 2: „*Me teeme seda koguaeg siin kõike praktiliselt läbi. Läbi käima, läbi arutama. Praktiliselt neid teid kogu aeg ületama. Et elu ongi koguaeg üks suur praktika siin, nii kooli tulles kui koju minnes.*“

I 9: „*No ma arvan, et linnalastel on seda praktikat rohkem. Liiklusmärgid millest me räägime, et nemad näevad seda sagedamini ja kõnniteed ja jalgrattateed ja ülekäigurada. Neil on ma arvan, et pilt parem, et kui me millestki räägime, et nad teavad, et ahhaa ma olen näinud ka seda reaalselt. Teooria läheb peale päeva lõppu otse praktikasse.*“

Küsimus nr 15: Kas teie arvates peaks liiklusõpetus olema riiklikus õppekavas esimeses kooliastmes eraldi õppeainena?

Arvamused selle kohta, et kas liiklusõpetus peaks olema riiklikus õppekavas esimeses kooliastmes eraldi õppeainena, jagunesid võrdselt poolt ja vastu osapoolte vahel (Joonis 4). Viis õpetajat, kes olid poolt ütlesid, et siis oleks kindel tund tunniplaanis ja aeg kus käsitleda liiklusteemasid. Liiklusõpetus ei käiks enam n-õ õpetaja enda suva järgi. Sellisel juhul oleks ka jalgratta õppel oma aeg olemas. Viiest kaks õpetajat arvasid, et liiklustund peaks olema kord nädalas, kahe arvamus jäi korrale kuus ning üks õpetaja ei osanud välja tuua, kui tihti peaks antud tund esimeses kooliastmes olema.

I 7: „*Kord kuus võiks ta kindlasti olla.*“

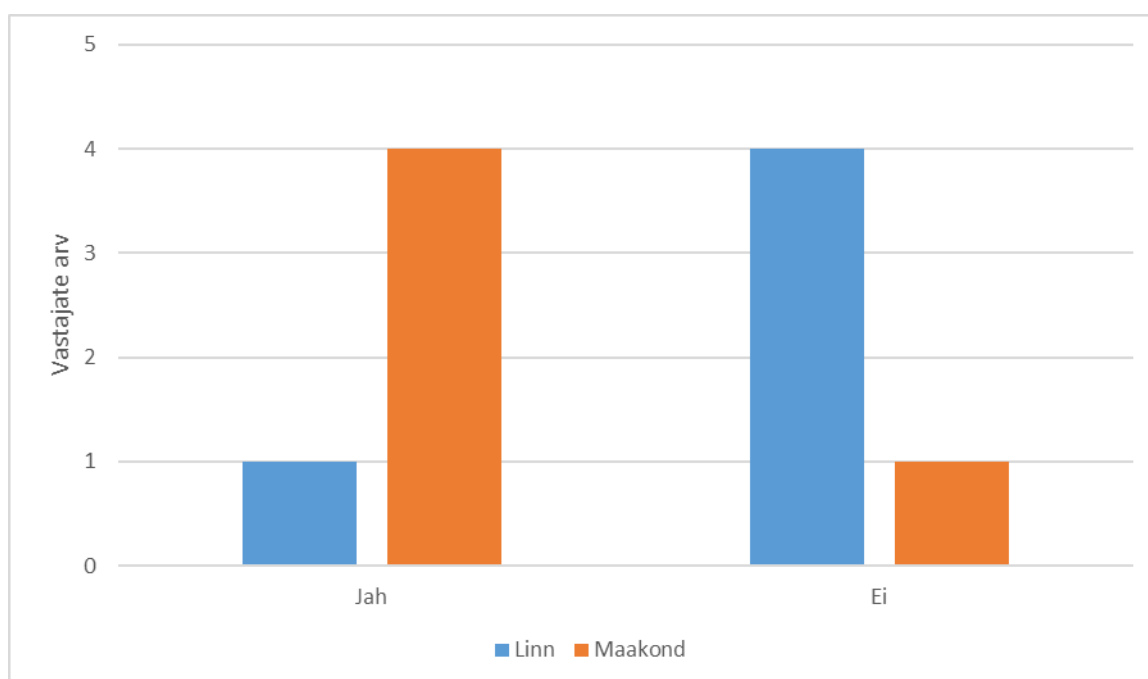
I 6: „*Võiks olla jah, aga ma ütlen, et see peab tulema millegi arvelt. See laste nädala koormus läheb muidu lõhki. Tegelikult ma tean, et mingi valemiga see on sees, sest osades koolides on see kolmandas klassis vähemalt sees, et nad saavad seda jalgratta materjali võtta terve õppeaasta.*“

Viis õpetajat olid arvamusel, et läbiva teemana nagu liiklusõpe praegu on, neile meeldib. Nemad ei arva, et oleks liiklusõppe tarvis eraldi ainetundi vaja, kuna lastel on juba praegu tunnikoormus suur. Samas kaks õpetajat arvasid, et eraldi õppeainena pole vaja, aga midagi lisaks peaks olema. Üks õpetaja arvas, et kord kuus võiks ühe tunni kulutada puhtalt liiklusteemadele ning teine arvas, et võiks suurendada inimeseõpetuse tunni mahtu, kus saaks siis ka liiklusteemasid rohkem käsitleda.

I 10: „Ma arvan, et ikkagi me suudame praegult teiste õppeainete kaudu ka sellele liiklusele pöörata niipalju tähelepanu, et ta ei jää välja ega kõrvale.“

I 8: „Ma arvan, et ei pea ja põhjus on selles, et tunni koormus on niigi suur ja õpilaste päev on niigi pikk.“

Siin märgiksin ära ka selle, et eraldi liiklusalase õppeaine vastu on neli linnakooli õpetajat ning poolt enamuses maakonna koolide õpetajad.

Joonis 4. Kas liiklusõpe peaks olema riiklikus õppekavas eraldi õppeainena

Küsimus nr 16: Kes peaks teie arvates esimeses kooliastmes õpilastele õpetama liiklusteemasid?

Seitse õpetajat olid arvamusel, et klassiõpetaja saab liiklusteemade õpetamisega esimeses kooliastmes ise hakkama. Lisaks läbivatele teemadele, aga võiks käija noorsoopolitseinik loengut tegema. Loeng võiks olla sügisel ja kõikidele klassidele. Õpetajad on arvamusel, et politseiniku loeng on lastele huvitavam. Seitsmest õpetajas üks rõhutas seda, et klassiõpetaja saab küll ise liiklusteemade õpetamisega hakkama kuid tal peaks olema selleks siiski vastav koolitus ning jalgrattakoolitust võiks teha keegi teine.

I 9: „Ma arvan, et läbiva teemana võib seda ikkagi teha klassijuhataja, aga noh näiteks kolmandas klassis jalgrattakoolitus on, siis ikkagi täiesti eraldi inimene. Ja huvitavaks teeks ikkagi kui keegi väljastpoolt tuleks aegajalt. Ma arvan, et see oleks mõjusam.“

I 5: „Ikka klassiõpetaja ja kindlasti siis toetuseks need tellitud loengud.“

I 8: „Siis see liikluskoolitus oleks ka temale hea ise liiklust uurida ja seda teemat sinna sisse suruda. Noorel pedagoogil, kellel on kogemusi vähe, oleks see teema tema jaoks aktuaalne. Et tal tuleb meelde, et ta peaks selle teemaga tegelema.“

Kolm õpetajat arvasid, et liiklusteemasid võiks õpetada keegi teine. Kas siis eraldi tasustatav inimene või politseinik. Pakuti välja ka seda, et politseil võiks olla kõigile klassidele liiklusalane loengusari.

I 2: „Ideaalne olekski kui seda viiksid läbi politsei inimesed või maanteeametist, see võiks hõlmata ka loengu sarja mingi mitmetel kuudel või mitmele klassile.“

I 3: „Et oleks kuidagi mõjusam, et võib olla on see inimene, kes konkreetselt sellega igapäevaselt tegeleb ja mõjub lastele kuidagi selliselt, noh tähtsamana, võib olla või, õpetaja räägib ju kõiki teemasid.“

I 10: „Ühesõnaga mina kõigepealt pöörduksin spetsialisti poole, sest tema on ju väga kompetentne. Jaa, jaa eks lastel on ka huvitavam. Tegelikult ju lapsed väga ootavad kui politseinik tuleb majja. Et mis ja kus ja see on ju põnev.“

2.4. Uurimistulemuste analüüs ja ettepanekud liiklusteemade käsitlemiseks I kooliastmes

Käesoleva töö esimese uurimisküsimusega sooviti teada saada, **et milline on klassiõpetajate arvamus ja ettevalmistus liiklusteemade käsitlemisele**. Intervjuudest selgus, et klassiõpetajad peavad liiklusteemade käsitlemist juba esimeses klassis väga oluliseks. Kõige olulisem on see, et kui lapsed hakkavad iseseisvalt liiklema, siis nende vanematest sõltumatu koolitee oleks ohutu. Kui laps ei tunne liiklusreegleid, siis ei ole tal liikluses üksinda osalemine turvaline.

Enamusele intervjueeritavatest õpetajatest liiklusteemade õpetamine meeldib, eriti sellepärast, et see teema on väga oluline, kuna liiklus on meie igapäevaelu lahutamatu osa. Samuti seetõttu, et lastele on liiklusteemad meeltemööda ja huvitavad. Sellest tulenevalt, ei ole liiklusteemade õpetamine ka ühelegi õpetajale otseselt vastumeelne. Tuli välja, aga see, et kõigi arvates ei ole nende poolt kulutatud aeg liiklusõppele piisav. Märgiti ära, et esimeses klassis suudetakse liiklusõppega rohkem tegeleda kui teises ja kolmandas klassis. Lisa tunde on raske võtta, kuna ainekavad on mahukad ja peale kooli on õpilastel ringid ning maakoolidel sõltub päeva lõpp ka koolibusside aegadest. Keeruline on võtta aega ka teiste tundide arvelt, sest ainekava on vaja läbida.

Viis õpetajat hindasid oma liiklusalaseid teadmisi skaalal 1 - 5 heaks ehk hindele neli. Kõikide vastanute üheks põhjenduseks oli see, et kõik vastajad omavad juhilube ning osalevad liikluses autojuhina. Sõiduki juhtimine aitab märgata probleeme liikluses autojuhi vaatenurgast, mida on hea lastele liiklusteemade õpetamisel näiteks tuua. Üks õpetaja, kes hindas oma teadmised ja oskused kesisteks, ehk hindele kolm tõi välja just selle, et tal puuduvad juhiload ning otseselt ei ole ta liiklusreegleid kunagi õppima pidanud. Teised kolm, kes samuti hindasid oma teadmisi kesisteks tõid põhjenduseks maapiirkonnas elamise või vähese autoga liiklemise ning seetõttu tuntakse end ebakindlalt. Kümnest õpetajast vaid üks tundis end liiklusteemade õpetamisel täiesti kindlalt, hinnates oma teadmisi hindele viis.

Õpetajate endi ettevalmistav pool liiklusteemade õpetamisel tugines kümnest õpetajast viiel vaid autokooli läbimisele. Vaid kolm õpetajat on saanud liiklusteemalise koolituse, mis oli mõeldud spetsiaalselt õpetajatele. Muidugi kumas ka läbi see, et õpetajate ettevalmistus tuleb ka igapäevasest liikluskogemusest liiklejaks olemisel nii jalgsi kui autoga. Samas oli tunda vajadust koolituse järele, mis annaks neile motivatsiooni ja julgust liiklusteemade läbiviimisel.

Teise uurimisküsimusega püüti välja selgitada see, et **mis soodustab klassiõpetajate arvates liiklusteemade õpetamist esimeses kooliastmes**. Soodustavaks loeti juba seda, et liiklus ja ka liiklusõnnetused on meie igapäeva eluga nii tihedalt seotud, et see juba soodustab liiklusreeglite üha uuesti üle kordamise. Linna koolidel on suur abi Pärnu linnas asuvast Aide Autokoolist, kes viib kõigis intervjuus osalevates Pärnu linna koolides läbi kolmandates klassides jalgrattaõppe. Maakoolides kahjuks sellist koostööd pole ning sellepärast peavad nad sellega omal jõul hakkama saama. Kahes maakonnakoolis lausa

puudub jalgrattaõpe kuna nad ei ole leidnud selleks õpetajat. Suureks abiks pidasid kõik õpetajad koostööpartnerina noorsoopolitseinikku, kes vähemalt esimestele klassidele peab iga õppeaasta alguses liiklusalase loengu. Soodustava tegurina toodi välja ka õppematerjalide piisavus ja kättesaadavus, kuid teisalt jääb nendega tutvumine ja otsimine ajapuuduse taha. Õpetajate poolt välja toodud materjalidest peeti kõige suuremaks abimeheks Maanteeameti poolt väljatavat liiklusaabitsat, mida jagabki noorsoopolitseinik esimesele klassile liiklusalase avaloengu lõpus.

Kõik õpetajad tõid välja ka ühe linnakoolide eelise maakonnakoolide ees, mis on liiklusõppele soodustavaks teguriks. Linna koolide lapsed omandavad liiklusteadmisi kiiremini, kuna nemad osalevad linnaliikluses pea igapäevaselt. Seda soodustab ka see, et nad oskavad seetõttu tunnis õpitule paremini igapäevasest liiklusest seoseid luua ning koolipäeva lõppedes lähevad nad n-ö otse praktikasse.

Töö kolmanda uurimisküsimusega sooviti teada saada seda, **millised on klassiõpetajate hinnangul puudused liiklusteemade käsitlemisel**. Suurem osa ehk kaheksa õpetajat tõid suurimaks puuduseks liiklusteemade õpetamisel välja ajapuuduse. Õppeprogramm on väga mahukas ning õpetajatel on keeruline leida juba õpikusse sisse põimitud liiklusmaterjalidele lisaks aega liiklusõppele. Seetõttu arvavad nad, et ei ole klassiõpetajatel võimalik liiklusteemadele piisavalt aega panustada või nii palju kui nad sooviksid. Ajapuuduse varju jääb ka aeg uute ja huvitavate materjalide otsimisele ja läbi töötamisele. Lihtsam on käsitleda ainult seda materjali, mis on juba õpikutes olemas.

Puuduste alla saab liigitada ka selle, et esimesel klassil on lisaks lõimitud õppematerjalidele liiklusaabitsaga töö ja kolmandatel klassidel jalgrattaõpe. Teine klass, aga jääbki enamasti ainult lõimitud materjalidele ning see on ainult õpetaja enda vastutusallas kui palju ta nende teemadega tegeleb või mitte. Samuti jalgrattaõppe koha pealt ei ole kõigil koolidel koostööpartnerina Aide Autokooli, kes on võtnud jalgrattakoolituse ja eksami enda kanda. Paaril koolil puudub jalgrattaõpe üldse, kuna neil ei ole inimest, kes on nõus sellega tegelema.

Diplomitöö neljanda uurimisküsimusega sooviti teada saada, et **millised on klassiõpetajate ettepanekud efektiivsemaks liiklusteemade käsitlemiseks esimeses kooliastmes**. Kümnest õpetajast pooled on arvamusel, et esimeses kooliastmes tõstaks liiklusteemade

käsitlemisel efektiivsust kui liiklusõpetus oleks õppekavas eraldi õppeainena juba sellepärast, et see annaks vähem vabadust antud teemast n-ö üle libiseda ning kohustab ka vajalikke materjale uurima ja hankima. Liiklusteemade tarvis oleks siis kindel koht ja aeg. Teine pool õpetajatest seda õppemahu suuruse tõttu ei poolda kuid neist kaks tõdesid, et midagi peaks siiski lõimitud materjalidele lisaks olema. Pakuti välja näiteks inimeseõpetuse tundide suurendamist, kus saaks ka liiklusteemasid rohkem käsitleda.

Enamus õpetajaid oli arvamusel, et esimeses kooliastmes saab klassiõpetaja liiklusteemade õpetamisega ise hakkama. Samas on kõik õpetajad arvamusel, et politseiniku loengud on efektiivsemad. Seetõttu toodi välja, et noorsoopolitseinikud võiksid toetada klassiõpetajaid vähemalt ühe loenguga aastas, igale klassile. Võimalusel võiks nad käija loenguid andmas ka rohkem, kuid efektiivsust tõstaks juba üks loeng, mis võiks toimuda kõikides klassides õppeaasta alguses.

Koolides, kus klassiõpetajad viivad jalgrattaõpet ise läbi või see puudub, toodi välja see, et jalgrattaõppe läbiviijat peaks motiveerima. Kuna jalgrattaõppe läbiviimine on mahukas töö, siis suureks motivatsiooniks oleks selle tasustamine.

Lisaks eeltoodule, tõid õpetajad välja mitmeid tegureid, mis võiks tõsta efektiivsust liiklusteemade õpetamisel esimeses kooliastmes. Liiklusalane koolitus õpetajatele, mis oleks esmalt julgustav õpetajatele, kes ei tunne end liiklushariduse vallas kindlalt. Samuti võiks see olla uusi mõtteid ja meetodeid pakkuv, kuidas liiklusteemasid õpilastele edasi anda. Enamuse arvates võiks sellised koolitused olla pakutavad õpetajatele iga paari aasta tagant. Efektiivsust tõstaksid ka valmis õppekomplektid vastavalt eale ning rohkem praktilist laadi lahendatavaid ülesandeid töövihikutes. Samuti annaks õpetajate arvates liiklusteemade õpetamisele efektiivsust see, et kui ei ole võimalik liiklustundidena liiklusõppe tarvis lisaega saada, siis võiks olla erinevatesse aineõpikutesse liiklusteemasid sisse lõimitud rohkem.

Uurimistulemustest selgunud kitsaskohtade lahendamiseks teen liiklusõppe efektiivsemaks läbiviimiseks esimeses kooliastmes järgmised ettepanekud:

- Pakkuda õpetajatele võimalust, vähemalt kord aastas, osaleda liiklusspetsialistide poolt läbi viidaval liiklusalasel koolitusel.

- Suurendada inimeseõpetuse tundide mahtu, kus oleks võimalik rohkem käsitleda riikliku õppekava järgi ainetesse integreeritud „läbivaid teemasid“ või võtta kasutusele üldõpetuslik tööviis esimeses kooliastmes, kus rõhk on aineõpetuse asemel teemapõhisel õppel. Õpetajad saaksid sel juhul ainetevahelise lõimingu kaudu liiklusteemasid loomulikult õppetöösse integreerida, ega jäädaks kinni konkreetse aine õpiku materjali.
- Luua spetsiaalne teisele klassile eakohane liiklusalane töövihik, mis toetaks liiklusteemade õppimist ja õpetamist.
- Teha jalgrattaõppe läbiviimine õpetajate motivatsioonitõstmiseks eraldi tasustatavaks, kuna kõigis koolides peaks lastel olema võrdne võimalus saada kolmandas klassis jalgrattaõpet.

Uurimiseesmärki täites ja uurimisküsimustele vastuste leidmisel, tekkis minul, kui diplomitöö autoril oma nägemus hetkeseisust liiklusteemade õpetamisel esimeses kooliastmes. Õpetajatele ei ole liiklusteemade õpetamine küll vastumeelne kuid päris kindlalt kõik selles ennast ei tunne. Suurimaks probleemiks on õpetajate arvates liiklusteemade õpetamisel ja uute materjalide otsimisel ajapuudus ning aega tuleb leida teiste ainetundide arvelt. Samas enamus soovivad, et ala spetsialistid nagu näiteks noorsoopolitseinikud käiksid lastele liiklusteemadel rohkem rääkimas, kuid ka siis tekib vajadus spetsialistile leida tunniplaanis aeg. Minu isiklikul arvamusel ei ole ajapuudus tegelikult niivõrd suureks probleemiks. Kui pakkusin õpetajatele välja lahendusena, et liiklusõpetus viia õppekavasse sisse eraldi õppeainena, spetsiaalselt liiklusteemadele kindla aja saamiseks, siis olid pooled sellele vastu. Samas ka osad vastu olivad väitsid, et liiklusteemadele ei kulutata piisavalt aega. Minule tundus see sellisena, et vastu olivad mõistsid, kui liiklustund on eraldi õppeainena, siis läbiviijateks on siiski nemad, aga seda nad ei soovi. Eeltoodut kokkuvõttes olen arvamusel, et ajapuudus ei mängi siiski nii suurt rolli, vaid probleem on kinni pigem õpetajas kui isiksuses. Siinkohal tsiteeriksin intervjuueeritavat I 5: „*Liiklus on ikkagi selline asi, mille jaoks iga klassiõpetaja, kes oma lastest lugu peab ikka leiab aega.*“

KOKKUVÕTE

Käesoleva diplomitöö eesmärgiks oli välja selgitada, milline on Pärnu linna ja maakonna esimese kooliastme õpetajate hinnang liiklusohutust puudutavate teemade käsitlemisele esimeses kooliastmes. Uurimisküsimustele vastuste saamiseks viidi läbi intervjuud viie Pärnu linna ning viie Pärnu maakonna eri koolide esimese kooliastme klassiõpetajatega. Uurimiseesmärk sai täidetud ning kõigile uurimisküsimustele saadi vastused.

Klassiõpetajad peavad liiklusteemade käsitlemist juba esimeses klassis väga oluliseks. Samuti on enamustele uuringus osalenud õpetajatele liiklusteemade õpetamine meeltmööda. Kitsaskohana toodi välja, et õpetajad ei leia liiklusteemade käsitlemiseks ja uute materjalide otsimiseks piisavalt aega. Samas olid pooled õpetajad vastu sellele, et liiklusõpetus oleks õppekavas eraldi õppeainena. Antud probleemi võiks lahendada inimeseõpetuse tundide mahu suurendamise või üldõpetusliku tööviisi kasutamine esimeses kooliastmes.

Kümnest õpetajast vaid üks hindas oma liiklusalaseid teadmisi viiepalli süsteemis hindele viis. On märkimisväärne ka see, et viiel õpetajal põhineb liiklusalaste teemade ettevalmistus vaid kunagi omal soovil läbitud autokoolile. Kuna õpetajad tunnevad ka ise koolitusvajadust, siis peaks neil olema võimalus osaleda, vastavalt soovile ja vajadusele, vähemalt kord aastas liiklusalasel koolitusel.

Kõigil viiel Pärnu linna koolil viib kolmandas klassis jalgrattaõpet läbi Pärnu linnas asuv Aide Autokool. Viiest maakonnakoolist kolm viivad oma koolis jalgrattaõpet läbi ise ning kahel koolil puudub jalgrattaõpe täielikult. Märgiti ära, et jalgrattaõppe ja eksami läbiviimine on õpetajale mahukas ja vastutusrikas lisakoormus ning sellepärast ei ole õpetajad motiveeritud antud asjaga tegelema. Minu arvates peaks kõikide koolide õpilastel olema võrdne võimalus jalgrattaõppele ning seetõttu tuleks teha jalgrattaõppe läbiviimine õpetajatele eraldi tasustatavaks. Ka õpetajate endi arvates oleks see suureks motivaatoriks.

Kuna esimesel klassil on valmis lisamaterjali näol liiklusaabits ning kolmandal klassil jalgrattaõpe, kuid teine klass põhineb liiklusteemade õppimisel enamasti vaid lõimitud õppematerjalidel, siis võiks teisel klassil olla töövihik, mis toetaks liiklusteemade õppimist.

Liikluskeskkond on meie igapäevaelu lahutamatuks osaks. Turvalisema ja ohutu liikluskeskkonna hüvanguks saame me ise palju ära teha, omandades õigeid ja ohutuid käitumismustreid. Selleks on vaja sihipärase liikluskasvatusega alustada võimalikult varajases eas. Et lapsed omandaksid õigeid liiklusalaseid teadmisi, mis tulevad neile kasuks, saavad õige suunamise ja eeskujuga ära teha täiskasvanud, sealhulgas lapsevanemad kui ka õpetajad.

ALLIKAD

Ainjärv, H. & Häidkind, R. (2012). *Liiklusohutusele suunatud hoiakute kujundamine*. [2019, aprill 22].

https://www.tlu.ee/opmat/hk/opiobjekt/Hoiakud/hoiaku_miste.html

De Dobbeleer, W. & Mütze, F. (2019). *The status of traffic safety and mobility education in Europe*. [2019, mai 06].

<https://etsc.eu/wp-content/uploads/ETSC-LEARN-Report-on-the-Status-of-Traffic-Safety-and-Mobility-Education-in-Europe.pdf>

Holden, I. (2014). *CIECA-RUE Road User Education Project: Working Group3*. [2017, jaanuar 4].

Jaani, I., Haak, D., Piksööt, J., Tikan, M., Jakobson, J., Henno, I., Reiter, L., Männik, P., Taavet, T., Kukk, K., Leinbok, E., Požogina, K., Kuuspalu, K., Heinrand, M., Efert, R., Uiboleht, T., Varava, L., Haav, A., Pertel, T., Alas, M., Värä, E., Freiberg, E., Saadoja, K., Piirsalu, R., Klaos, M., Valner, K., Hallimäe, M., Dorbek, D., Moltshanov, M., Kõljalg, K., Virkala, M., Uustalu, A., Saaremets, V., Nõlvak, M., Sirp, K., Tammine, K., Poopuu, K., Ivanov, V., Šarin, I., Reivelt, K., Ploomipuu, I., Soobik, M., Puman, E., Närska, Ü., Pedastik, U., Öunapuu, T., Lillak, M., Vaikmets, K., Lepik, K., Järv, M., Soobard, R. & Rõivas, T. (2017). *Läbiva teema „Tervis ja ohutus” ohutuse alateema üldine osa*. [2019, mai 4].

<https://e-koolikott.ee/portfolio?id=9443>

Jõul, P., Saar, M. & Valdna, E. M. (2015). *Liiklusaabits*. Tallinn: Maanteeamet.

Keskinen, E. (2014). *Lapset ja nuoret liikenteessä*. [2019, aprill 17].

https://www.liikenneturva.fi/sites/default/files/materiaalit/Tutkittua/Tutkimukset/keskinen_e_2012_lapset_ja_nuoret_raportti_nettiin.pdf

Kids and traffic. (s.a.). *Child development and road safety: Why are young children at risk around traffic?* [2019, mai 06].

<http://www.kidsandtraffic.mq.edu.au/wp-content/uploads/Why-young-children-are-at-risk-around-traffic-2018.pdf>

Kurg, I. (1977). *Rutta aeglaselt*. Tallinn: Valgus.

Kuurme, T & Veisson, M. (2010). Ülevaade väärtustest, väärtuskasvatusest ja moraalist.

Rmt: Veisson, M. (koost.) *Väärtused koolieelses eas: Väärtuskasvatus lasteaias*
Tartu: AS Pakett, 9-25.

Laste liikluskasvatuse kord. (2011). *Riigi Teataja I*. 136.

Liikluskasvatus. (s.a.). [2019, aprill 17].

<http://www.liikluskasvatus.ee/>

Liiklusseadus. (2010). *Riigi Teataja I*. 44, 261.

Maanteeamet & Politsei- ja Piirivalveamet. (2018). *Liiklusaasta 2017*. [2019, jaanuar 04].

https://www.mnt.ee/sites/default/files/elfinder/article_files/liiklusaasta_2017_-_1_0.pdf

Politsei- ja Piirivalveamet. (2018). *Ennetustöö kontseptsioon*. [2019, aprill 22].

<https://www.politsei.ee/files/Ennetus/politsei-ja-piirivalveameti-ennetust-kontseptsioon-sept-2018-.pdf?40da87a884>

Pöder, M., Sutrop, M. & Valk, P. (2009). *Väärtused, iseloom ja kool: väärtuskasvatuse lugemik*. Tartu: AS Pakett.

Põhikooli riiklik õppekava. (2011). *Riigi Teataja I*. 1.

Sellenberg, U. (1997). *Koolilaps liikluses*. Tallinn: Waldung.

Sellenberg, U. (2010). Liikluskasvatus - abinõu liiklejate hoiakute ja käitumise kujundamiseks.

Rmt: Jaani, J., Luisk, Ü. (koost.) *Läbivad teemad õppekavas ja nende rakendamine koolis II osa*. Tartu Ülikooli haridusuuringute ja õppekavaarenduse keskus, 67-73.

https://www.hm.ee/sites/default/files/labivad_teemad_oppekavas_ii.pdf

Sutrop, M. (2010). Saatesõna.

Rmt: Veisson, M. (koost.) *Väärtused koolieelses eas: Väärtuskasvatus lasteaias*. Tartu: AS Pakett, 5-8.

Säre, E. (2012). Väärtuste kujunemine lastega filosoferides.

Rmt: Schihalejev, O. (koost.) *Õppemeetodid väärtuskasvatuse teenistuses – miks ja kuidas?* Tartu: AS Pakett, 36-56.

Taidre, H. (1985). *Mina ja tänav*. Tallinn: Eesti raamat.

Vallimäe, C. (2018). *Jalgratturi tööraamat*. Tallinn: Maanteeamet

LISA 1. INTERVJUU KÜSIMUSTIK

1. Kas töötate Pärnu linnas või Pärnu maakonnas?
2. Teie vanus?
3. Teie tööstaaž klassiõpetajana kokku (erinevates õppeasutustes)?
4. Miks on Teie arvates oluline esimeses kooliastmes käsitleda liiklusohutust? Palun põhjendage.
5. Kuidas hindate enda teadmisi ja oskusi liiklusalaste teemade õpetamisel skaalal 1 – 5 (1- puudulikud, 2 - nõrgad, 3 – keskpärased, 4 – head, 5 – väga head)? Palun põhjendage oma vastust.
6. Milline on Teie enda ettevalmistus liiklusalaste teemade läbiviimisel esimeses kooliastmes (nt osalenud koolitustel, omal käel õppinud, läbinud autokooli jms)?
7. Kas õpetate liiklusalaseid teemasid meelsasti? Palun põhjendage oma vastust.
8. Kui palju aega kulutate kuus liiklusõppele? Kas see on Teie arvates piisav?
9. Palun nimetage õppematerjale mida põhiliselt kasutate liiklusteemade õpetamisel.
10. Kas Teie arvates on olemas liiklushariduse kohta piisavalt õppematerjale saadaval? Vajadusel põhjendage vastust.
11. Kas, keda ja kui suurel määral kasutate koostööpartnerina liiklusteemade õpetamisel esimeses kooliastmes (k.a. projektid ja kampaaniad)?
12. Mis on Teie arvates takistavaks teguriks klassiõpetajatel esimeses kooliastmes liiklusõppe läbiviimisel (nt ajapuudus, pole vajalikke teadmisi, pole vajalikke materjale jms)?
13. Mis on Teie arvates soodustavaks ja abistavaks teguriks liiklusõppe läbiviimisel?
14. Milline on Teie arvates linna koolide eelis liiklusteemade õpetamisel maakonna koolide ees?
15. Kas Teie arvates peaks liiklusõpetus olema riiklikus õppekavas esimeses kooliastmes eraldi õppeainena? Palun põhjendage oma vastust.
16. Kes peaks Teie arvates esimeses kooliastmes õpilastele õpetama liiklusteemasid?